

Melding av foretakssammenslutning

jf. konkurranseloven § 18 første ledd

vedrørende

Norsk Medisinaldepot AS'

ervert av kontroll over

elleve apotek

Oslo, 7. mars 2025

*Inneholder konfidensiell
informasjon*

Innholdsfortegnelse

1.	Kontaktinformasjon	3
1.1	Melder	3
1.2	Målselskap.....	3
2.	Beskrivelse av oppkjøpene	5
3.	De involverte foretakene	5
3.1	NMD	5
3.2	Målselskapene	7
3.3	Omsetning.....	9
3.4	Bransjeforeninger	10
3.5	Årsberetninger og årsregnskap	10
4.	Om distribusjon og salg av apotekvarer	10
4.1	Apotekvarer.....	10
4.2	Verdikjeden og aktørbildet	12
5.	Horisontalt overlapp i detaljistmarkedet	17
5.1	Markedsavgrensning	17
5.2	Ingen konkurransebegrensende virkninger i det nasjonale detaljistmarkedet	18
5.3	Ingen konkurransebegrensende virkninger i de lokale detaljistmarkedene	18
5.4	Viktigste kunder, konkurrenter og leverandører	35
5.5	Etableringsmuligheter	35
6.	Vertikal overlapp mellom virksomhetene i grossist- og detaljistmarkedet	36
6.1	Markedsavgrensning	36
6.2	Ingen konkurransebegrensende virkninger på grossist- eller detaljistnivå.....	37
6.3	Viktigste kunder, konkurrenter og leverandører	39
6.4	Etableringsmuligheter	40
7.	Effektivitetsgevinster	40
8.	Offentlighet	40

1. Kontaktinformasjon

1.1 Melder

Navn: Norsk Medisinaldepot AS
Org. nr.: 965 336 96
Adresse: Alf Bjerckes vei 28, 0596 Oslo

Melders representant:

Navn: Advokatfirmaet BAHR AS
Kontaktperson: Helge Stemshaug / Annette Greve
Adresse: Postboks 1524 Vika, 0117 Oslo
Telefon: 928 81 396 / 901 05 797
E-post: hst@bahr.no / anngr@bahr.no

1.2 Målselskap

Navn: Heggedal Apotek AS
Org. nr.: 913 571 231
Adresse: Heggedalsveien 304, 1389 Heggedal

Navn: Prinsdal Apotek AS
Org. nr.: 911 797 259
Adresse: Nedre Prinsdals vei 70. 1263 Oslo

Navn: Fagerstrand Apotek AS
Org. nr.: 924 954 582
Adresse: Mylerudveien 122, 1454 Fagerstrand

Navn: Jessheim Apotek AS
Org. nr.: 986 963 030
Adresse: Gotaasalleen 9, 2050 Jessheim

Navn: Vitusapotek Jessheim Storsenter AS
Org. nr.: 920 209 475
Adresse: Ringveien 4, 2050 Jessheim

Navn: Brumunddal Apotek AS
Org. nr.: 927 065 258
Adresse: Fabrikkveien 6, 2383 Brumunddal

Navn: Hurrahølet Apotek AS
Org. nr.: 926 404 172
Adresse: Langnesveien 2, 1815 Askim

Navn: Skiptvet Apotek AS
Org. nr.: 913 311 973
Adresse: Storveien 7, 1816 Skiptvet

Navn: Sem Apotek AS
Org. nr.: 924 298 340
Adresse: Semsbyveien 81, 3170 Sem

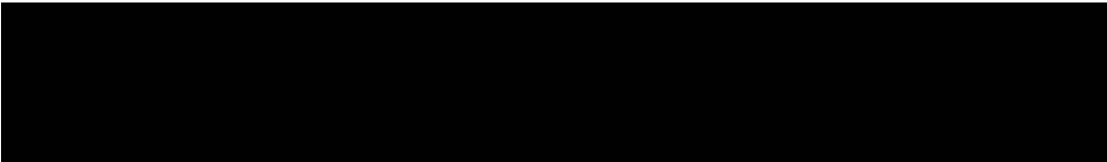
Navn: Skippergata Apotek AS
Org. nr.: 824 519 722
Adresse: Skippergata 4, 3921 Porsgrunn

Navn: Åsen Apotek AS
Org. nr.: 920 933 963
Adresse: Ove Gjeddes vei 110, 3610 Kongsberg

2. Beskrivelse av oppkjøpene

- (1) Norsk Medisinaldepot AS («NMD») inngikk den 25. september 2023 avtaler om kjøp av samtlige aksjer i elleve apotek som listet i punkt 1.2.

Vedlegg 1 Kjøpsavtaler av 25. september 2023 med vedlegg

- (2) Apotekene hadde før oppkjøpene franchise- eller samarbeidsavtaler som knyttet dem til NMDs kjedekonsept Vitusapotek eller Ditt Apotek. I to apotek hadde NMD også minoritetsinteresset. ¹ Foretakssammenslutningen medførte at NMD ble eneeier og oppnådde enekontroll over de elleve apotekene.
- (3) Selgerne var selskap og enkeltpersoner med eierinteresser i apotekene, herunder farmasøyter i apotekene. En oversikt over selgersammensetningen er inntatt i punkt 3.2 nedenfor.
- (4)
- (5) De elleve apotekene ble overtatt av NMD i perioden 1. november 2023 og 1. mars 2024, og driftes i dag som egneide Vitusapotek.

3. De involverte foretakene

3.1 NMD

3.1.1 Innledning

- (6) NMD er et foretak med virksomhet innen distribusjon og salg av legemidler og andre helse relaterte produkter i Norge. NMD har virksomhet både som grossist, og innen detaljhandel med apotekvarer og -tjenester gjennom ulike kjedekonsept.
- (7) Hovedkontoret til NMD, med administrasjon og sentrallager, ligger på Alnabru i Oslo. NMD har også et mindre lager for legemidler i Harstad. Per utgangen av 2024 var det ca. 2 300 årsverk i NMD, inkludert NMDs egneide apotek.
- (8) NMDs driftsinntekter utgjorde 10,9 milliarder kroner i 2024.²

3.1.2 Konsernstruktur

- (9) NMDs operasjonelle virksomhet er samlet i ett og samme foretak (Norsk Medisinaldepot AS). Det er altså ikke et selskapsmessig eller formelt skille mellom virksomheten på grossist- og detaljistnivå. NMDs vertikalt integrerte apotek (i det videre også omtalt som NMDs egneide apotek) er organisert som underavdelinger i NMD, og er ikke egne rettssubjekter.

¹ Dette gjelder Jessheim Apotek AS og Vitusapotek Jessheim Storsenter.

² Regnskapsåret til NMD, som løper fra 1. april til 31. mars.

- (10) En oversikt over NMDs konsernstruktur, som inkluderer NMDs eier, samt informasjon om foretak hvor NMD innehar minoritetsposter, er vedlagt.

Vedlegg 2 NMD konsernstruktur per februar 2025

- (11) Av oversikten fremgår det at NMD har minoritetseierskap i 20 foretak, hvorav 17 foretak driver apotek under NMDs kjedekonsepter. De øvrige er en lokalavis for innbyggere i Froland kommune (NMD eierandel 0,152 prosent), et foretak som driver med markedsrettede aktiviteter for næringsdrivende i Asker sentrum (NMD eierandel 1,69 prosent) og en kompetansebedrift og leverandør av arbeidsrettede oppfølgingstiltak i Oslo og Viken fylker (NMD eierandel 33,3 prosent).
- (12) NMD inngår som del av det amerikanske helsekonsernet McKesson. NMD er, gjennom holdingselskapet McKesson Norway Holding AS («McKesson Norway»), 100 prosent eid av McKesson Europe Services GmbH («McKesson Europe»). Siden 2021 har McKesson solgt seg ut av det europeiske markedet, og NMD er McKessons eneste gjenværende virksomhet i Europa. McKesson Europe har vært ansvarlig for å håndtere uttreden fra det europeiske markedet, og som del av en omorganisering i konsernet i oktober 2022, overtok McKesson Europe det direkte eierskapet i McKesson Norway.
- (13) Øverste eier og konsernspiss i McKesson er det børsnoterte selskapet McKesson Corporation.
- (14) McKesson-konsernets omsetning i utgjorde i 2024³ om lag 310 milliarder amerikanske dollar. Dette tilsvarer omkring 3 500 milliarder norsk kroner. Mer informasjon om McKesson finnes på konsernets nettside (www.mckesson.com) og i årsrapporten for 2024.

3.1.3 Virksomhetsområder

- (15) NMD har lisens fra Legemiddelverket til å kjøpe, lagre og selge legemidler i Norge. I tillegg til reseptpliktige og reseptfrie legemidler distribuerer NMD et utvalg av handelsvarer innen helse og velvære. De ulike kategoriene av varer som omsettes gjennom apotek er nærmere beskrevet i punkt 4 og omtales i fellesskap som apotekvarer.
- (16) NMDs kunder på grossistnivå er i hovedsak medlemmer (ikke egneide apotek) i NMDs kjedekonsepter for Vitusapotek og Ditt Apotek. I 2024⁴ omsatte NMD som grossist legemidler og handelsvarer for [REDACTED] kroner (eks. mva.), hvorav [REDACTED] ble generert fra salg til medlemsapotek. Den resterende andelen av grossistomsetningen er i hovedsak [REDACTED].
- (17) På detaljstnivå eier og driver NMD kjedekonseptene Vitusapotek og Ditt Apotek. En oversikt over kjedeapotekene er vedlagt.

Vedlegg 3 Oversikt apotek i Vitusapotek og Ditt Apotek

³ Regnskapsåret til McKesson Corporation, som løper fra 1. april til 31. mars.

⁴ Kalenderåret 2024.

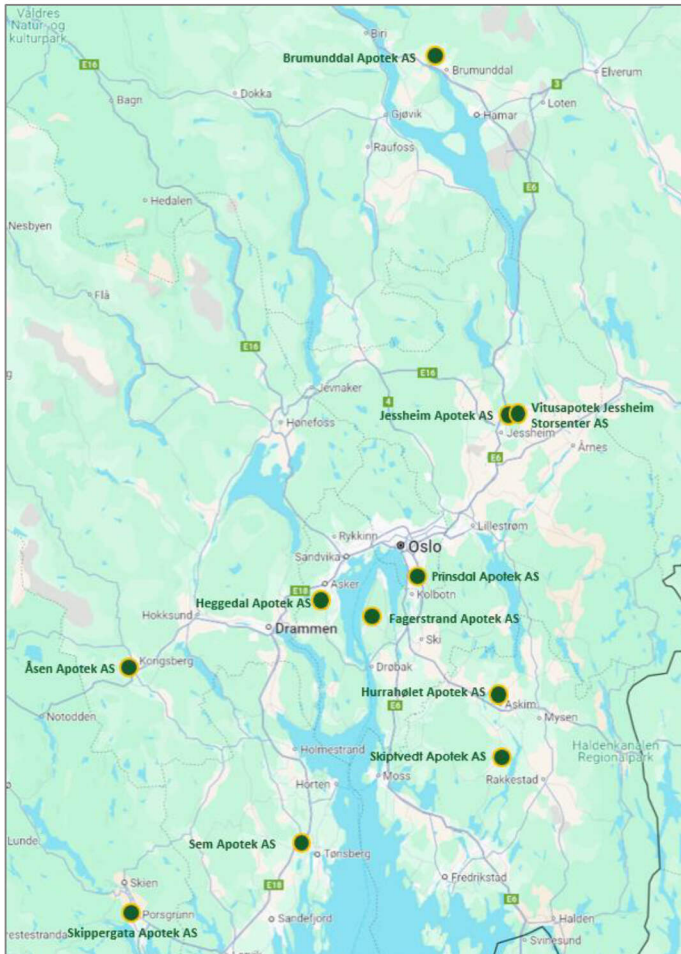
- (18) Vitusapotek består per mars 2025 av 332 apotek, hvorav 282 er egneide apotek (inngår i NMD, jf. punkt 3.1.2), mens 50 apotek er tilknyttet kjeden gjennom franchiseavtaler (såkalte Vitusapotek Samarbeid). I franchiseapotekene er NMD enten ikke eier, eller innehar en minoritetspost.⁵ Kjede-konseptet for Vitusapotek gjelder likt for de egneide apotekene og franchiseapotekene, og inkluderer blant annet felles profilering, vareutvalg, markedsføring, tilgang til standardpriser og kampanjer.
- (19) Ditt Apotek er et kjedesamarbeid hvor NMD etter avtale leverer apotekvarer til standardpriser, samt gir tilgang til blant annet materiell for butikkutforming og markedsføring, IT-tjenester, opplæringsprogrammer, kvalitetssystemer, kampanjer mv. Det enkelte medlemmet må følge kampanjer, men har utover dette frihet med hensyn til valg av tjenester. Det er 54 apotek under kjede-konseptet Ditt Apotek per mars 2025. NMD har ingen egneide apotek i Ditt Apotek. I disse apotekene er NMD enten ikke eier, eller innehar en minoritetspost.⁶
- (20) Apotekvarer fra Vitusapotek og Ditt Apotek selges gjennom fysiske apotek og på nett.
- (21) Ifølge foreløpige salgstall for 2024⁷ (ikke revidert omsetning) omsatte apotekene i Vitusapotek og Ditt Apotek (egneide og franchiseapotek) for [REDACTED] kroner (eks. mva). NMDs omsetning fra egneide apotek utgjorde [REDACTED] kroner (eks. mva).
- (22) I tillegg til distribusjon og salg av legemidler og andre apotekvarer, eier og driver NMD en multidosepakkefabrikk for produksjon og levering av multidoser. Det er vanlig at kommuner går sammen om anbud på levering av multidoser, hvor NMD typisk inngir tilbud.
- ### 3.2 Målselskapene
- (23) Oppkjøpene knytter seg til elleve apotek i Østlandsområdet. En kartoversikt som viser apotekenes geografiske plassering, er inntatt under:

⁵ Se liste over minoritetseierskap i vedlegg 2.

⁶ Ibid.

⁷ Kalenderåret 2024.

Figur 1: Kart over apotekenes geografiske plassering

- (24) Oversikten viser at det bare er to apotek som ligger i samme område, på Jessheim. Øvrige apotek er spredt utover Østlandet.
- (25) De elleve apotekene er alle fullsortiments apotek, som etter oppkjøpene er innlemmet i NMD (eierforetakene er slettet) og drives i dag, som nevnt innledningsvis, som Vitusapotek.
- (26) Nøkkelinformasjon om apotekene følger av oversikten under:

Tabell 1: Nøkkelinformasjon

Navn*	Beliggenhet	Konsept før oppkjøp	Selgere	Omsetning	
				2022**	2024***
Heggedal Apotek AS / Vitusapotek Heggedal	Asker	Ditt Apotek	Apotekservice AS (25%) Fraunar AS (25%) TR-H AS (25%) Kari Marie Førde (25%)	MNOK 21,4	MNOK █████
Prinsdal Apotek AS / Vitusapotek Prinsdal	Oslo	Ditt Apotek	Apotekservice AS (25%) Fraunar AS (25%)	MNOK 16,5	MNOK █████

			TR-H AS (25%) Apoinvest Holding AS (25%)		
Fagerstrand Apotek AS / Vitusapotek Fagerstrand	Nesodden	Ditt Apotek	Apotekservice AS (25 %) Fraunar AS (25 %) TR-H AS (25 %) Apoinvest Holding AS (25%)	MNOK 13,3	MNOK █████
Jessheim Apotek AS / Vitusapotek Gotaasgården Jessheim	Jessheim	Ditt Apotek	Frogner Apotekdrift AS (66%) Norsk Medisinaldepot AS (34%)	MNOK 22,9	MNOK █████
Vitusapotek Jessheim Storsenter AS / Vitusapotek Jessheim Storsenter	Jessheim	Vitusapotek	Apotekservice AS (22,03%) Fraunar AS (22,03%) TR-H AS (22,03%) Norsk Medisinaldepot AS (33,09%)	MNOK 32,4	MNOK █████
Brumunddal Apotek AS / Vitusapotek Fabrikkvegen Brumunddal	Brumunddal	Vitusapotek	Apotekservice AS (25%) Fraunar AS (25%) TR-H AS (25%) Ashwak Kazem Hamza (25%)	MNOK 9,1	MNOK █████
Hurrahølet Apotek AS / Vitusapotek Hurrahølet	Askim	Vitusapotek	Apotekservice AS (25%) Fraunar AS (25%) TR-H AS (25%) Apoinvest Holding AS (25%)	MNOK 10,2	MNOK █████
Skiptvet Apotek AS / Vitusapotek Skiptvet	Skiptvet	Ditt Apotek	Apotekservice AS (25%) Fraunar AS (25%) TR-H AS (30%) Apoinvest Holding AS (20%)	MNOK 18,6	MNOK █████
Sem Apotek AS / Vitusapotek Sem	Sem	Vitusapotek	Apotekservice AS (25%) Fraunar AS (25%) TR-H AS (25%) Ewelina Storesund (25%)	MNOK 25,1	MNOK █████
Skippergata Apotek AS / Vitusapotek Skippergata	Porsgrunn	Vitusapotek	Apotekservice AS (20%) Fraunar AS (20%) TR-H AS (20%) Nora Albakkaa (20%) Anders Brekke (20%)	MNOK 12,2	MNOK █████
Åsen Apotek AS / Vitusapotek Åsen	Kongsberg	Ditt Apotek	Apotekservice AS (25%) Fraunar AS (25%) TR-H AS (25%) Nora Albakka (25%)	MNOK 12,6	MNOK █████

*Før og etter oppkjøpene ** Omsetning per kalenderår. Dette sammenfaller med regnskapsår for apotekene før de ble kjøpt opp.

*** Foreløpige salgstall (ikke revidert omsetning) for kalenderåret 2024.

(27) I det videre omtales de elleve apotekene etter sine opprinnelige navn fra før oppkjøpene.

3.3 Omsetning

(28) NMDs driftsinntekter utgjorde 10,9 milliarder kroner i 2024. Driftsresultatet var 559 millioner kroner. McKesson-konsernets driftsinntekter for 2024 tilsvarer om lag 3 500 milliarder kroner. Også tidligere år har NMD og McKesson-konsernets driftsinntekter oversteget omsetningstersklene for meldeplikt på 100 millioner kroner og 1 milliard kroner som følger av konkurranseloven § 18 annet ledd.

- (29) Meldeplikt for oppkjøpene er vurdert på bakgrunn av driftsinntekter siste regnskapsår per tidspunktet for signering av kjøpsavtalene, altså for 2022. I dette året hadde apotekene samlet driftsinntekter på omtrent 194 millioner kroner. Driftsresultatet var på omtrent 5,5 millioner kroner. For 2024 viser foreløpige (ikke reviderte) tall samlede driftsinntekter på [REDACTED] kroner. Driftsinntektene overstiger omsetningsterskelen for meldeplikt på 100 millioner kroner etter konkurranseloven § 18 annet ledd.

3.4 Bransjeforeninger

- (30) NMD er medlem av Legemiddelgrossistforeningen, som er en bransjeforening for grossister som leverer legemidler til apotek og andre kunder. NMD er også medlem av Apotekforeningen, som er bransjeorganisasjonen for apotekene i Norge og deres eiere, samt arbeidsgiverorganisasjonen Spekter.
- (31) De elleve apotekene var medlemmer av Apotekforeningen før oppkjøpene.

3.5 Årsberetninger og årsregnskap

- (32) Årsberetninger og årsregnskap for NMD og McKesson-konsernet for 2024 er vedlagt.

Vedlegg 4 NMD årsberetning og årsregnskap for 2024

Vedlegg 5 McKesson årsberetning og årsregnskap for 2024

- (33) Siste tilgjengelige årsregnskap for de elleve apotekene fra 2022 er vedlagt.

Vedlegg 6 Årsregnskap for 2022 (elleve apotek)

- (34) Ettersom apotekene er innlemmet i NMD finnes det ikke senere regnskap for apotekene.

4. Om distribusjon og salg av apotekvarer

- (35) Som beskrevet i punkt 3 er NMD vertikalt integrert på grossist- og detaljistleddet, mens de elleve apotekene bare har virksomhet innen detaljhandel med apotekvarer. I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av de ulike kategoriene av varer som selges gjennom apotek, samt verdikjeden og aktørbildet for distribusjon og salg av apotekvarer i Norge.

4.1 Apotekvarer

- (36) Med apotekvarer menes alle varer som omsettes gjennom apotek. Slik NMD ser det, kan det sondres mellom tre hovedkategorier av varer: (i) reseptpliktige legemidler, (ii) reseptfrie legemidler, og (iii) handelsvarer.
- (37) *Reseptpliktige legemidler* omfatter legemidler til mennesker og dyr som bare kan utleveres etter resept fra lege, tannlege eller veterinær.⁸ Staten dekker nesten 80 prosent av utgiftene til reseptpliktige legemidler til mennesker, og for å nå lavest mulig pris er det fastsatt

⁸ Se legemiddelforskriften kapittel 7.

maksimalpris (originalpreparater)⁹ eller trinnpris (generika)¹⁰ for legemidlene. Som følge av prisreguleringene er det begrenset priskonkurranse om salg av reseptpliktige legemidler til sluttbrukere.

- (38) *Reseptfrie legemidler* er legemidler som kan utleveres uten resept.¹¹ Slike legemidler er ikke prisregulert, og det er sluttbrukeren som i utgangspunktet selv dekker kostnaden for legemidlene. Eksempler på, og noen av de mest omsatte merkevarene for, reseptfrie legemidler er Otrivin (mot tett nese), Paracet og Ibox (mot feber og smerte), Nicorette og Nicotinelle (røykeavvenning), Duphalac (mot forstoppelse) og Zyrtec (mot allergi).
- (39) Reseptfrie legemidler og enkelte handelsvarer (se avsnitt (41) under) kan også skrives ut på resept, og i så tilfelle er prisene regulerte. I 2024 var det ca. [REDACTED] av de reseptfrie legemidlene som ble solgt etter resept. For handelsvarer var andelen [REDACTED].
- (40) Detaljomsetning av (reseptpliktige og reseptfrie) legemidler til sluttbrukere, skal som hovedregel bare skje fra apotek eller medisinsalg underlagt et apotek.¹² Gjennom ordningen for legemidler utenom apotek (LUA-ordningen) er det imidlertid tillatt med salg av et større utvalg reseptfrie legemidler fra dagligvarebutikker, kiosker og bensinstasjoner. Ordningen ble innført i 2003, og har hatt som mål å bedre tilgjengeligheten og konkurransen om reseptfrie legemidler. Det er også tillatt med nettbasert handel av reseptfrie legemidler, slik at det i dag er konkurranse mellom flere aktører om å tilby denne typen legemidler til sluttbrukere. I Apoteklovutvalgets utredning fra 2023 vises det til at omsetning av reseptfrie legemidler gjennom LUA-ordningen utgjorde nesten en tredjedel (31,6 prosent) av totalomsetningen av reseptfrie legemidler i 2021.¹³ NMD har ikke tilgang til oppdaterte tall, men i lys av at antallet legemidler som er omfattet av ordningen stadig utvides, er det grunn til å tro at LUA-aktørens andel av totalomsetningen er enda høyere i dag.
- (41) *Handelsvarer* viser til alle apotekvarer som ikke er legemidler. Varekategorien omfatter for eksempel hudpleiemidler, hygieneartikler, bandasjemateriell, næringsmidler, kosttilskudd og tekniske hjelpemidler. Priser på handelsvarer er ikke regulert, med unntak av medisinsk forbruksmateriell/næringsmidler som omsettes på blå resept (pris regulert av HELFO).
- (42) Et fellestrekk for handelsvarene er at det finnes en rekke alternative utsalgssteder til apotek for den samme varen. For eksempel tilbyr apotekene sjampo, som kunden også kan finne hos dagligvareforretninger, frisører og utsalgssteder for personlig pleie (f.eks. H&M, Normal, KICKS m.fl.), helsekostbutikker, samt i nettbutikker. Tilsvarende gjelder for de aller fleste andre handelsvarer.

⁹ Apotekene har krav på å få levert reseptpliktige legemidler til en pris innen apotekenes maksimale innkjøpspris (AIP), jf. legemiddelforskriften § 12-1. Maksimal AIP fastsettes av Statens Legemiddelverk. Legemiddelverket fastsetter også maksimal apotekavanse på reseptpliktige legemidler, og sammen med maksimal AIP gir dette apotekenes maksimale utsalgspris (AUP).

¹⁰ Trinnprisen er en prosentandel av prisen legemidlet hadde før generisk eller biotilsvarende konkurranse, og prisene reduseres over tid i flere trinn. Trinnprisen fastsettes av Statens Legemiddelverk i medhold av legemiddelforskriften § 12-13.

¹¹ Reseptfrie legemidler kan også utleveres etter resept. Omtrent [REDACTED] av reseptfrie legemidler utleveres etter resept, mens det tilsvarende tallet er ca. [REDACTED] av handelsvarer.

¹² Dette følger av legemiddeloven § 16.

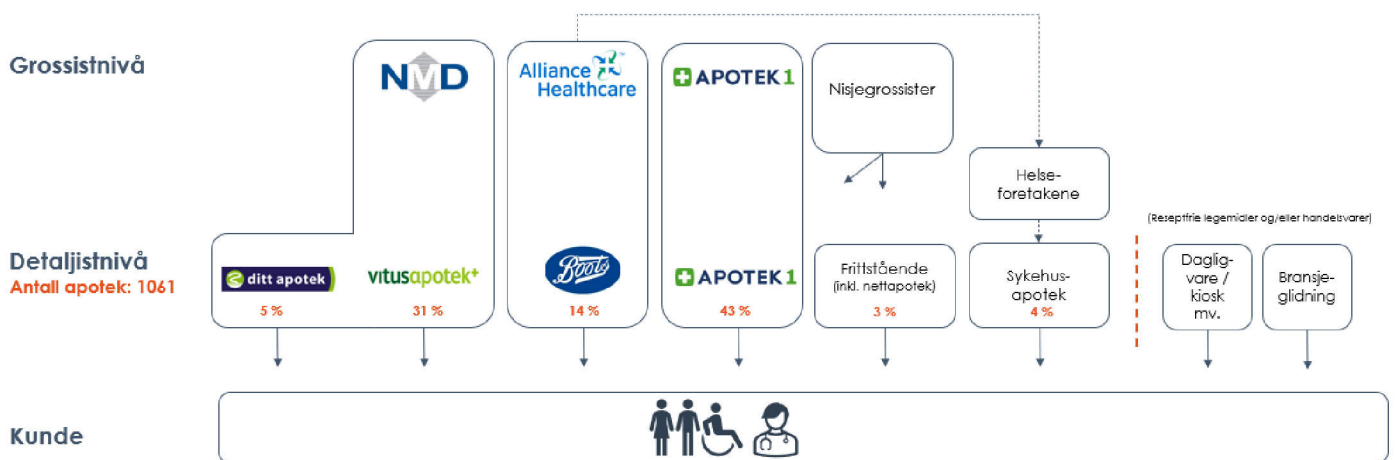
¹³ NOU 2023:2 *Fremtidens apotek - fleksibelt og forsvarlig*, punkt 5.3.3.

- (43) I 2024 ble det ifølge statistikk fra Apotekforeningen omsatt apotekvarer (gjennom apotek) for [redacted] kroner (eks. mva). Reseptpliktige og reseptfrie legemidler stod for henholdsvis [redacted] av omsetningen. De resterende [redacted] knytter seg til handelsvarer.

4.2 Verdikjeden og aktørbildet

- (44) Verdikjeden for apotekvarer består av produsent-, grossist- og detaljistledd, samt slutt kunder. NMD er aktiv på grossist- og detaljistleddet, mens de elleve apotekene utelukkende har virksomhet på detaljistleddet. En forenklet illustrasjon over disse leddene er inntatt under:

Figur 2: Verdikjeden (grossist og detaljist)

Markedsandeler basert på totalomsetning gjennom private apotek (inkluderer ikke andre tilbydere av apotekvarer)

4.2.1 Grossistleddet

- (45) Grossistleddet for apotekvarer i Norge består i hovedsak av fullsortiments apotekgrossister. I tillegg til NMD, inkluderer dette Apotek 1 Gruppen og Alliance Healthcare.
- (46) I likhet med NMD, er Apotek 1 Gruppen og Alliance Healthcare del av multinasjonale konsern. Apotek 1 Gruppen eies av tyske PHOENIX Group, mens Alliance Healthcare er del av amerikanske Cencora.
- (47) De tre grossistene er vertikalt integrerte med hver sine apotekkjeder. Grossistene kjøper legemidler og handelsvarer fra produsenter/leverandører, som de i all hovedsak leverer til apotek i egen kjede, men også til frittstående apotek. Som nevnt ovenfor kan også grossistene levere legemidler til det offentlige og andre private aktører i henhold til avtaler.
- (48) I tillegg til apotekvarer, leverer apotekgrossistene ulike typer tjenester til apotek som er tilknyttet aktørene gjennom franchise- og samarbeidsavtaler. Dette kan inkludere, for eksempel, felles profilering, et forhåndsavtalt vareutvalg, markedsføringmateriell, driftssystemer, kampanjer eller liknende. NMDs kjedekonsepter (Vitusapotek og Ditt Apotek) er beskrevet i punkt 3.1.3.

- (49) Kjedeapotek kjøper i all hovedsak inn apotekvarer fra sine faste grossister. I 2024 stod NMD som grossist for [REDACTED] av apotekene i henholdsvis Vitusapotek og Ditt apotek sine totale innkjøp av apotekvarer. [REDACTED]
- (50) Selv om kjedeapotekene sjelden etterspør apotekvarer hos andre enn sin faste grossist, har grossistene leveringsplikt for alle legemidler som grossisten fører i sortimentet.¹⁴ Grossisten må kunne levere hvor som helst i landet innen 24 eller 48 timer. Leveringsplikten innebærer at grossistene på forespørsel må levere til ethvert apotek, ikke bare sine kjedeapotek, fraktfritt. Legemiddelverket fører jevnlig tilsyn med grossistenes etterlevelse av leveringsplikten.
- (51) NMD oppfatter at innkjøp fra andre enn sin faste grossist normalt skjer som en nødløsning, for eksempel dersom den faste grossisten ikke lagerfører eller er tom for en vare som kunder har forespurt i apoteket. [REDACTED]
- (52) I tillegg til fullsortimentsgrossistene finnes det nisjegrossister som leverer et mer begrenset vareutvalg til apotek. Dette inkluderer for eksempel Folkehelseinstituttet som leverer vaksiner, Coloplast som er en leverandør av stomi og kontinensprodukter, eller Norsk Naturmedisinsentral som produserer og selger kosttilskudd og naturmedisiner.
- (53) Aktører som omsetter reseptfrie legemidler gjennom LUA-ordningen, kjøper legemidlene fra sine vanlige grossister. Det er derfor noen matvaregrossister som også har tillatelse til distribusjon av legemidler etter denne ordningen (bl.a. ASKO Sentrallager AS, Coop Norge SA og Rema distribusjon Norge AS).¹⁵
- 4.2.2 Detaljstleddet
- (54) Detaljstleddet for salg av apotekvarer består av ulike typer apotek og fysisk utsalgssteder, samt handel med apotekvarer over internett. Som beskrevet over, har apotek i utgangspunktet enerett på detaljomsetning av legemidler. Motsatsen til dette er at apotekene også har en lovpålagt plikt til å forhandle (fremskaffe) alle legemidler som er solgt her i landet, samt vanlig medisinsk utstyr.¹⁶ I tillegg til de lovpålagte oppgavene, tilbyr de aller fleste apotek et større eller mindre utvalg av handelsvarer, og utfører i varierende grad andre tjenester, som for eksempel vaksiner, hudanalyser eller blodtrykksmåling.
- (55) Skjematisk kan det sondres mellom fire typer apotek:
- *Kjedeapotek*, som omfatter apotek som er tilknyttet en detaljstkjede, her Apotek 1 (Apotek 1 Gruppen), Boots apotek (Alliance Healthcare), samt Vitusapotek eller Ditt

¹⁴ Dette følger av legemiddelforskriften § 4 første ledd. Apotekene har på sin side en plikt til å forhandle (fremskaffe) alle legemidler som er solgt her i landet, jf. apotekloven § 5-3.

¹⁵ Se NOU 2023:2 *Fremtidens apotek - fleksibelt og forsvarlig*, punkt 5.2.3.

¹⁶ Dette følger av apotekloven § 5-3.

Apotek (NMD). NMD oppfatter at Alliance Healthcare eier alle Boots apotek i kjeden. Alle Apotek 1 eller Vitusapotek er ikke nødvendigvis heleid av kjedeselskapene, men kan være deleid eller uten eiermessige koblinger. I apotekene i Ditt Apotek er NMD enten ikke eier eller innehar en minoritetspost (jf. punkt 3.1.2).

- *Frittstående apotek*, er apotek uten kjedetilknytning. De frittstående apotekene kan være organisert i frivillige innkjøpssamarbeid (for eksempel Apotekergruppen, som kjøper varer og dels også tjenester fra Alliance Healthcare¹⁷), men er ikke eierskapsmessig integrert med en apotekkjede.
- I de senere årene har det også kommet *nettapotek*.¹⁸ Nettapotekene konkurrerer blant annet ved å tilby legemidler og handelsvarer til en lavere pris, og ved å tilby ulike alternativer for levering (f.eks. hjem på døren). Netthandel gjør det mulig å bestille apotekvarer hele døgnet, og nettapotek kan betjene den norske befolkningen som har tilgang til internett. Noen eksempler på norske nettapotek som har etablert seg, er Farmasiet, Apomed, Apotera og Appoteket.¹⁹
- *Sykehusapotek* er apotek som er samlokalisert med offentlig eller privat sykehus og som har legemiddelforsyning til sykehuset som sin primæroppgave. Sykehusapotekene ligger under de regionale helseforetakene. På grunn av beliggenheten består sykehusapotekets enkeltkunder hovedsakelig av sykehusets pasienter og ansatte, men andre kunder kan også handle i disse apotekene.

(56) Det har vært en stor økning i antall apotek de siste årene, og per mars 2025 var det totalt 1061 apotek i Norge. Disse fordeler seg mellom følgende typer apotek og konsepter:

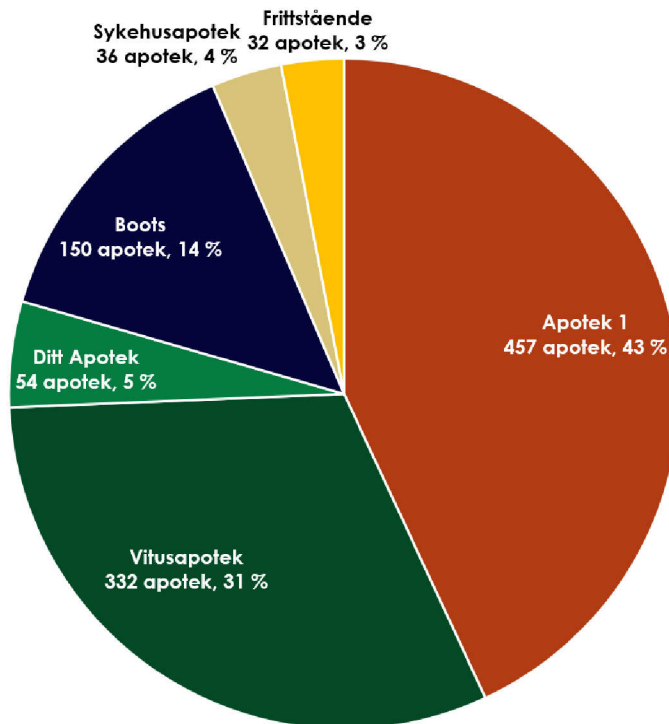
¹⁷ Se mer informasjon om Apotekergruppen på deres nettside: <https://apotekergruppen.no/grossist.html> (hyperlink lastet ned 28.02.2025).

¹⁸ Alle nettapotek er pålagt å ha minst ett fysisk apotek der kunder kan få veiledning og få utlevert apotekvarer som ikke kan sendes i posten, jf. apotekloven § 1-3 bokstav a.

¹⁹ Se Direktoratet for medisinske produkter for en liste over registrerte nettapotek, [https://www.dmp.no/tilvirkning-import-og-salg/apotekdrift/registreringsordning-for-netthandel-med-legemidler/registrerte-nettapotek-og-andre-utsalgssteder-for-salg-av-legemidler-pa-nett#:~:text=\(*\)%20Rene%20nettapotek%20omfatter,postkontor%20ellergjennom%20post%20i%20butikk](https://www.dmp.no/tilvirkning-import-og-salg/apotekdrift/registreringsordning-for-netthandel-med-legemidler/registrerte-nettapotek-og-andre-utsalgssteder-for-salg-av-legemidler-pa-nett#:~:text=(*)%20Rene%20nettapotek%20omfatter,postkontor%20ellergjennom%20post%20i%20butikk). (hyperlink lastet ned 28.02.2025).

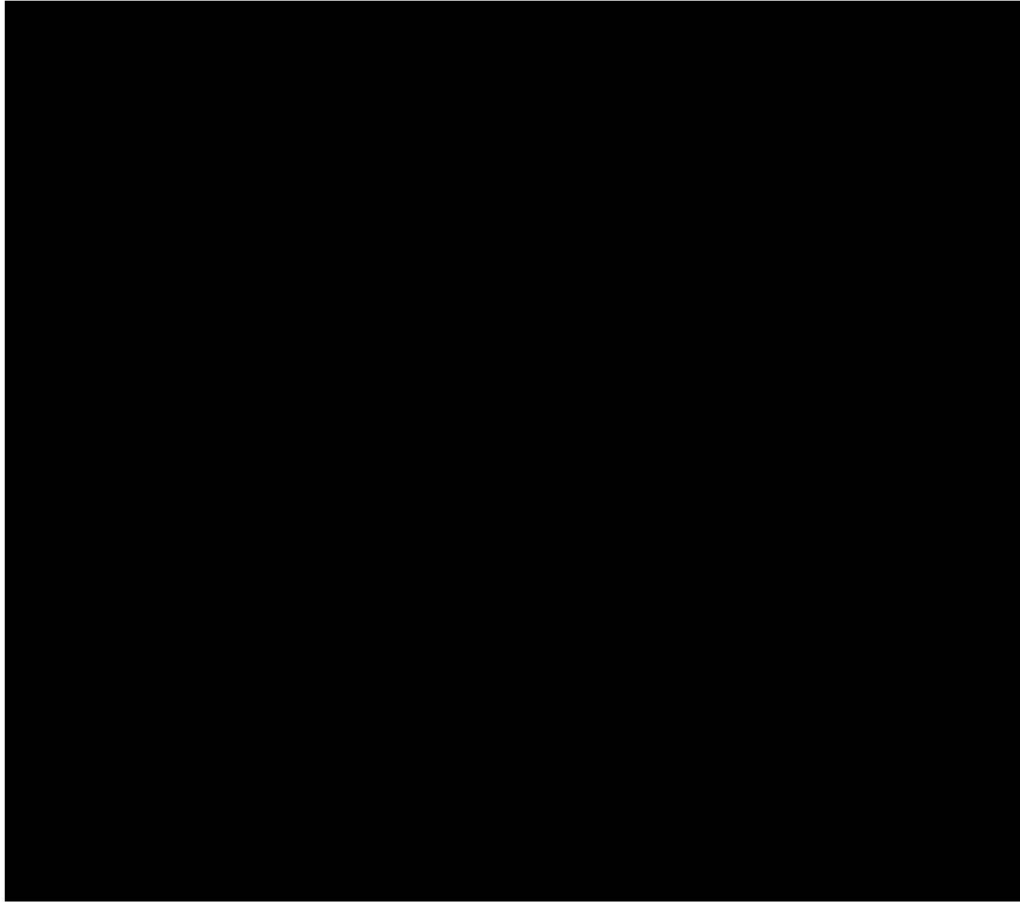
Figur 3: Antall apotek og fordeling per 1. mars 2025 (data fra Apotekforeningen)

Andel av apotek (1061)

- (57) Ifølge Direktoratet for medisinske produkter er det 21 registrerte nettapotek i Norge per februar 2025. Det er i tillegg 22 andre registrerte utsalgssteder (ikke apotek) for salg av legemidler på nett.²⁰
- (58) Total apotekomsetning utgjorde ifølge Apotekforeningen [redacted] kroner (eks. mva) i 2024. Denne fordelte seg mellom følgende typer apotek og konsepter:

²⁰ Se direktoratets nettside for mer informasjon, [https://www.dmp.no/tilvirkning-import-og-salg/apotekdrift/registreringsordning-for-netthandel-med-legemidler/registrerte-nettapotek-og-andre-utsalgssteder-for-salg-av-legemidler-pa-nett#:~:text=\(%20Rene%20nettapotek%20omfatter,postkontor%20ellergjennom%20post%20i%20butikk.](https://www.dmp.no/tilvirkning-import-og-salg/apotekdrift/registreringsordning-for-netthandel-med-legemidler/registrerte-nettapotek-og-andre-utsalgssteder-for-salg-av-legemidler-pa-nett#:~:text=(%20Rene%20nettapotek%20omfatter,postkontor%20ellergjennom%20post%20i%20butikk.) (hyperlink lastet ned 28.02.2025).

(59) Oversikten fra Apotekforeningen omfatter omsetning fra fysiske utsalgssteder og via nett. Oversikten inkluderer ikke omsetning fra sykehusapotek, og heller ikke omsetning fra aktører i LUA-ordningen. Som nevnt i avsnitt (40) stod aktørene i LUA-ordningen for nesten en tredjedel av omsetningen av reseptfrie legemidler i 2021, og det er grunn til å tro at andelen er høyere i dag. Apotekkjedenes markedsandeler er derfor lavere enn det som følger av oversikten innen et segment for reseptfrie legemidler.

(60) Det samme gjelder handelsvarer. Her konkurrerer apotekene med et bredt spekter av fysiske utsalgssteder og nettbutikker som ikke er representert i oversikten. Apotekene tar i stadig større grad inn handelsvarer som tradisjonelt har vært tilbudt av andre aktører (f.eks. kosmetikk), samtidig som andre aktører i stadig større grad selger tradisjonelle apotekvarer (f.eks. kosttilskudd). Som følge av denne utviklingen, samt økende netthandel, har sluttbrukerne store valgmuligheter når det gjelder hvor, hvordan og når de ønsker å handle apotekvarer.

4.2.3 Sluttkunder

(61) Sluttkundene kan være enkeltpersoner som er brukere av legemidler eller av andre grunner handler på apotek. Sistnevnte kan omfatte alt fra friske personer som kjøper et reseptfritt legemiddel eller pleieprodukter en gang iblant, til syke pasienter eller eldre som kan ha mer sammensatte behov. Ulike kunder kan derfor ha ulike preferanser ved valg av apotek.

- (62) Apotekkundene kan også være institusjoner, kommuner, private helseaktører og andre profesjonelle kjøpere. Disse handler formelt gjennom apotek (ikke direkte med grossist) som følge av at handel med legemidler til sluttbrukere som hovedregel bare skal skje fra apotek.

5. Horisontalt overlapp i detaljistmarkedet

- (63) NMD og de elleve apotekene har alle virksomhet innen detaljhandel med apotekvarer. Oppkjøpene gir opphav til horisontalt overlappende og berørte markeder etter konkurranseloven § 18a. Som nærmere redegjort for i punkt 5.2 og 5.3 nedenfor vil ikke oppkjøpene i betydelig grad begrense konkurransen i noen av de overlappende markedene.

5.1 Markedsavgrensning

5.1.1 Produktmarkedet

- (64) NMD mener det ikke er nødvendig for denne meldingen å ta endelig stilling til det relevante produktmarkedet på detaljistnivå, herunder om markedet må segmenteres etter ulike type apotekvarer (reseptpliktige legemidler, reseptfrie legemidler og/eller handelsvarer), salgskanaler (fysiske utsalgssted og internett) eller type utsalgssteder (ulike typer apotek og andre utsalgssteder).

- (65) Flere av varene som selges i apotek kan sluttbrukerne også handle i andre typer utsalgssteder og på internett. Dette inkluderer reseptfrie legemidler som er omfattet av LUA-ordningen, samt handelsvarer som tilbys av en rekke aktører.

- (66) Det er også forskjeller i regelverket for handel med ulike typer varer. For eksempel er reseptpliktige legemidler, som nevnt ovenfor, underlagt streng prisregulering som i praksis begrenser priskonkurranse. Prisene på reseptpliktige legemidler er blant de laveste i Europa.

- (67) NMD vil vise at uansett hvordan markedet avgrenses, så vil ikke oppkjøpene i betydelig grad hindre effektiv konkurranse.

5.1.2 Det geografiske markedet

- (68) NMD vurderer den geografiske utstrekningen av markedet for å ha en nasjonal og en lokal dimensjon.

- (69) Fra et tilbudsperspektiv har markedet nasjonale trekk. De vertikalt integrerte kjedene er alle nasjonale, og NMD oppfatter at beslutninger for sentrale konkurranseparametere, som for eksempel vareutvalg og veiledende pris på legemidler og handelsvarer, kampanjer og profilering av apotek, i stor grad treffes på nasjonalt nivå. Det regulatoriske rammeverket som apotekene opererer etter, er også nasjonalt.

- (70) Sluttbrukerne kan handle apotekvarer på fysiske utsalgssteder og på nett. Økende netthandel kan tilsi at markedet fra et etterspørselsperspektiv har nasjonale innslag. De geografiske avstandene mellom fysiske utsalgssteder tilsier imidlertid lokale markeder, avgrenset etter hvor langt kunden er villig til å reise for å handle apotekvarer.

- (71) Slik NMD ser det, vil kundens reisevillighet avhenge av flere forhold, for eksempel hvorvidt apotekene befinner seg i urbane eller rurale strøk (større reisevillighet i rurale strøk), og hvorvidt apotek er lokalisert i handelssentre med lengre åpningstid og hvor kunden også kan

utføre andre ærender (større reisevillighet til slike sentre). Det er vanlig at kjøpesentre krever at apotekene og andre butikker er åpne i hele senterets åpningstid. For kunden kan det også være beleilig å handle apotekvarer der hvor kunden har arbeidsplass, slik at apotek på vei til/fra eller i områder med mange arbeidsplasser vil kunne utgjøre alternativ til apotek i nærheten av bosted.

- (72) På bakgrunn av de ovenfor nevnte forholdene, er det ikke hensiktsmessig å avgrense lokalmarkeder med utgangspunkt i en fastsatt radius for kjøreavstand eller -tid. I stedet vil NMD, i punkt 5.3 nedenfor, gå gjennom lokalmarkedene til de elleve apotekene og vise hvorfor oppkjøpene uansett ikke gir grunn til bekymring for lokalkonkurransen.

5.2 Ingen konkurransebegrensende virkninger i det nasjonale detaljistmarkedet

- (73) Oppkjøpene av de elleve apotekene vil ikke gi NMD muligheter eller insentiver til å utøve markedsrett i det nasjonale detaljistmarkedet. Det er to hovedårsaker til dette.
- (74) For det første, de elleve apotekene var allerede før oppkjøpene tilknyttet NMDs kjedekonsepser. Ved fastsettelsen av nasjonale konkurranseparametere - som vareutvalg, veiledende pris, markedsføring og profilering - hensyntar NMD de samlede virkningene for alle kjedenes apotek, inkludert de elleve apotekene. Dette har ikke endret seg med oppkjøpene.
- (75) For det andre, vil oppkjøpet av de elleve apotekene innebære en ubetydelig økning i NMDs markedsandel nasjonalt. De elleve apotekene hadde i 2024 en samlet omsetning fra detaljhandel med apotekvarer på [REDACTED] kroner (eks. mva), jf. avsnitt (29). Dette utgjør ca. [REDACTED] prosent av totalmarkedet oppgitt av Apotekforeningen. NMDs nasjonale markedsandel, dersom alle Vitusapotek og Ditt Apotek tilordnes NMD, er som vist ovenfor ca. [REDACTED] prosent.²¹ Den begrensede økningen i NMDs markedsandel, utelukker muligheter eller insentiver til å utøve markedsrett på nasjonalt nivå.
- (76) Til sist vises det til at Apotek 1 har en markedsandel på [REDACTED] jf. Figur 4 over, og vil, sammen med Boots, fortsette å disiplinere NMD som før oppkjøpene. NMDs minimale økning i markedsandel som følge av oppkjøpene vil ikke påvirke konkurransesituasjonen mellom Apotek 1, Boots og NMD nasjonalt.

5.3 Ingen konkurransebegrensende virkninger i de lokale detaljistmarkedene

5.3.1 Innledning

- (77) Oppkjøpene knytter seg til elleve apotek i Østlandsområdet. NMD har ikke markedsandelstall på lokalt nivå, og det kan dermed ikke utelukkes at oppkjøpene gir opphav til ett eller flere berørte lokalmarkeder etter konkurranseloven.
- (78) Oppkjøpene gir ikke grunn til bekymring for konkurransen i noen lokale markeder. Når det gjelder konkurransesituasjonen for de ulike apotekvarer, vises det til at reseptpliktige legemidler er, som beskrevet i punkt 4.1, strengt prisregulert, og det er i praksis derfor begrenset priskonkurranse om legemidlene i lokalmarkedene. Som følge av apotekenes

²¹ Inkluderer de elleve apotekene som er kjøpt opp. Dersom disse holdes utenfor, er andelen ca. [REDACTED] prosent.

leveringsplikt²² og plikt til å tilby råd og veiledning for bruk av legemidler²³, er heller ikke sortiment eller råd/veiledning sentrale konkurranseparametere.

- (79) For reseptfrie legemidler og handelsvarer konkurrerer apotek på pris og andre parametere i lokalt. For de reseptfrie legemidlene møter apotekene lokal konkurranse også fra kiosker, bensinstasjoner og dagligvarebutikker som omsetter legemidler gjennom LUA-ordningen (beskrevet i punkt 4.2.2). Innen handelsvarer utøver også dagligvareforretninger, utsalgssteder for personlig pleie, og nisjeaktører som Normal, sterk konkurranse lokalt. Kunder har også mulighet til å handle legemidler og handelsvarer på nett, jf. punkt 4.2.2.
- (80) Punktene over gjelder for konkurransen i alle lokalmarkeder. I tillegg til andre apotek, jf. under, er det derfor et spekter av aktører som vil fortsette å disiplinere NMD innen de ulike produktkategoriene også etter oppkjøpene.
- (81) Konkurransesituasjonen for de elleve apotekene i hvert lokalmarked (oversikt per mars 2025) beskrives nærmere i punkt 5.3.2 til 5.3.11 under. Også denne gjennomgangen, som tar utgangspunkt i *fysiske apotek*, viser at oppkjøpene ikke i betydelig grad vil begrense konkurransen.
- (82) Kartoversikter som vist til nedenfor er (i stort format) også vedlagt denne meldingen.

Vedlegg 7 Kartoversikt lokalmarkeder (mars 2025)

- (83) De elleve apotekene er lokalisert i områder hvor apotekene enten ligger for seg selv (ingen konkurrerende apotek i umiddelbar nærhet) eller i byer eller tettbygde strøk, hvor det både før og etter oppkjøpene er sterk konkurranse fra minst ett annet kjedeapotek (Boots apotek og/eller Apotek 1), og i noen lokalmarkeder også frittstående apotek.
- (84) Som beskrevet i avsnitt (71) er beliggenhet en sentral faktor for konkurransepresset som et apotek utøver. Gjennomgående for lokalmarkedene er at Boots apotek og/eller Apotek 1 er lokalisert sentralt i handelssentre (ofte kjøpesentre) som utøver særlig sterk konkurranse i lokalmarkedet.
- (85) For vurderingen av de konkurransemessige virkningene av oppkjøpene lokalt, er det et viktig poeng at de elleve apotekene allerede før oppkjøpene var tilknyttet NMDs kjedekonsepter. Kjedeapotekene utøver begrenset konkurransepress på hverandre, da disse i all hovedsak følger NMDs nasjonalt fastsatte rammer for kjedene. Apotekene disiplineres først og fremst av Apotek 1 og Boots apotek, i tillegg til frittstående apotek. Etersom apotekene etter oppkjøpene vil driftes under NMDs kjedekonsept, vil også den konkurransemessige betydningen av oppkjøpene være helt minimal for kundene.
- (86) Konkurransesituasjonen, og mangelen på konkurranseskadelige virkninger i de enkelte lokalmarkedene, gjennomgås i det følgende.

²² Se avsnitt (54).

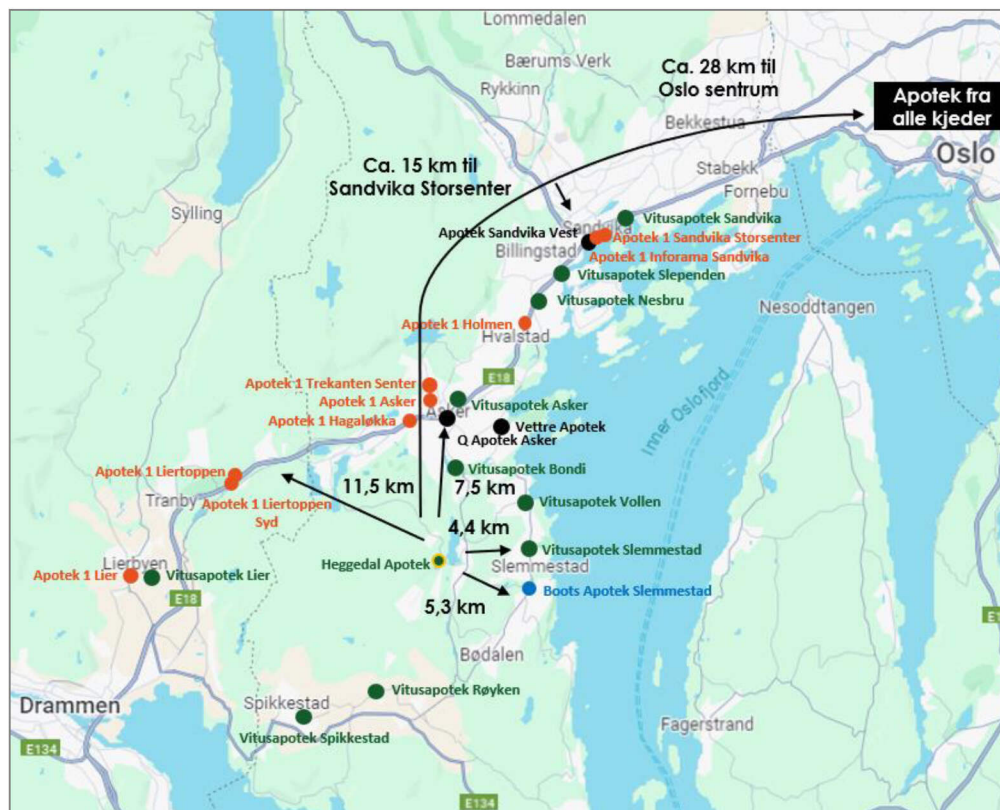
²³ Se bl.a. forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler m.m. kapittel 10.

5.3.2 Heggedal apotek

(87) Heggedal apotek (i dag Vitusapotek Heggedal) er lokalisert i Heggedal, som er et tettsted i Asker kommune. Heggedal utgjør en del av den sammenhengende bebyggelsen vestover fra Oslo, og det er omkring 7,5 km / 13 minutter kjøretid fra Asker sentrum²⁴ til Heggedal apotek.

(88) Under er et kart som viser den lokale konkurransesituasjonen for Heggedal apotek:

Figur 5: Heggedal apotek - lokalmarked

(89) Kartoversikten viser at det finnes en rekke konkurrerende apotek som vil fortsette å disiplinere Heggedal og de andre Vitusapotekene. Konkurransen vil derfor ikke begrenses i dette lokalmarkedet.

(90) Det er ingen apotek i umiddelbar nærhet til Heggedal apotek.

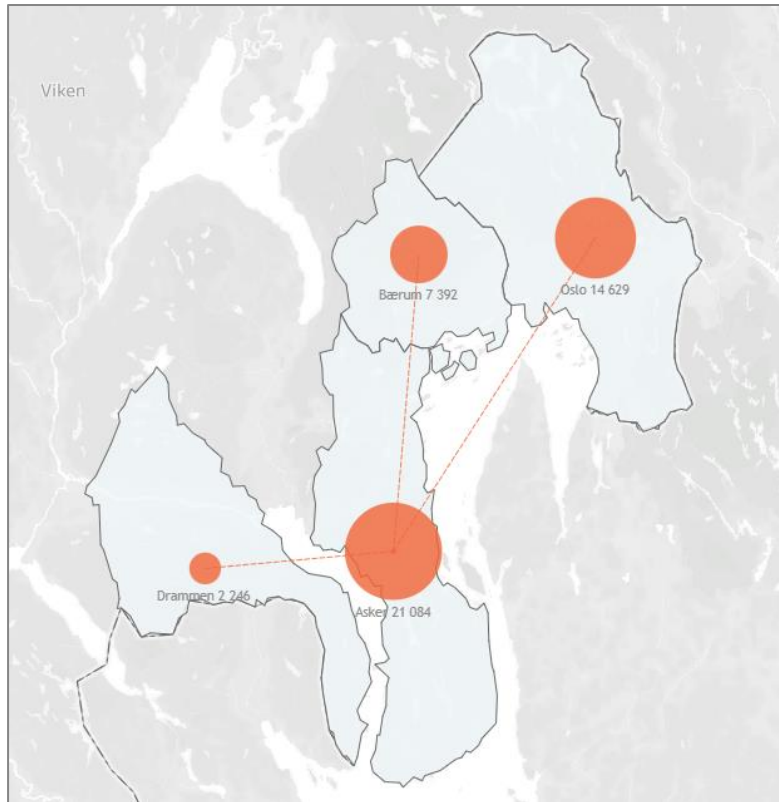
²⁴ Avstand og kjøretid Apotek 1 (Strøket) i Asker sentrum til Heggedal apotek.

- (91) Nærmeste konkurrent i kjøreavstand til Heggedal apotek er et Boots apotek på Rortunet kjøpesenter i Slemmestad, ca. 5,3 kilometer / 10 minutter kjøretid unna. Senteret har rundt 45 butikker og serveringssteder.
- (92) Asker sentrum er det nærmeste større arbeidsstedet og handelssenteret fra Heggedal apotek. I og rundt Asker sentrum er det tre Apotek 1 og to frittstående apotek. Ett av apotekene til Apotek 1 er lokalisert i Trekanten senter i Asker sentrum, som utenom Apotek 1 har ca. 65 butikker og spisesteder.
- (93) Tilsvarende er Liertoppen Senter med ca. 70 butikker lokalisert omkring 11,5 kilometer / 16 minutter kjøretid unna Heggedal apotek. I senteret er det to Apotek 1.
- (94) Sandvika Storsenter ligger ca. 15,3 kilometer / 17 minutter kjøretid fra Heggedal apotek. Dette er ett av de største kjøpesentrene i Norge med nesten 200 butikker og spisesteder, og tiltrekker kunder fra alle områder på Østlandet. Sandvika Storsenter omtales som et destinasjonssenter og har i gjennomsnitt 22.000 besøkende hver dag, og opp mot 30.000 besøkende på lørdager.²⁵ Senteret ligger mellom Heggedal apotek og Oslo, langs motorveien på pendlerruten til/fra Oslo sentrum. I Sandvika Storsenter er det to Apotek 1. I Sandvika sentrum er det ett frittstående apotek.

²⁵ Budstikka, <https://www.budstikka.no/senteret-satte-omsetningsrekord-i-fjor-hva-skjuler-seg-bak-tallene/f/5-55-1614426> (hyperlink lastet ned 26.02.2025).

- (95) Statistisk Sentralbyrå fører statistikk som viser at Asker, Oslo, Bærum og Drammen/Lier også er arbeidssted for mange personer bosatt i Asker.²⁶

Figur 6: Oversikt arbeidssted for sysselsatte personer i Asker (2023)

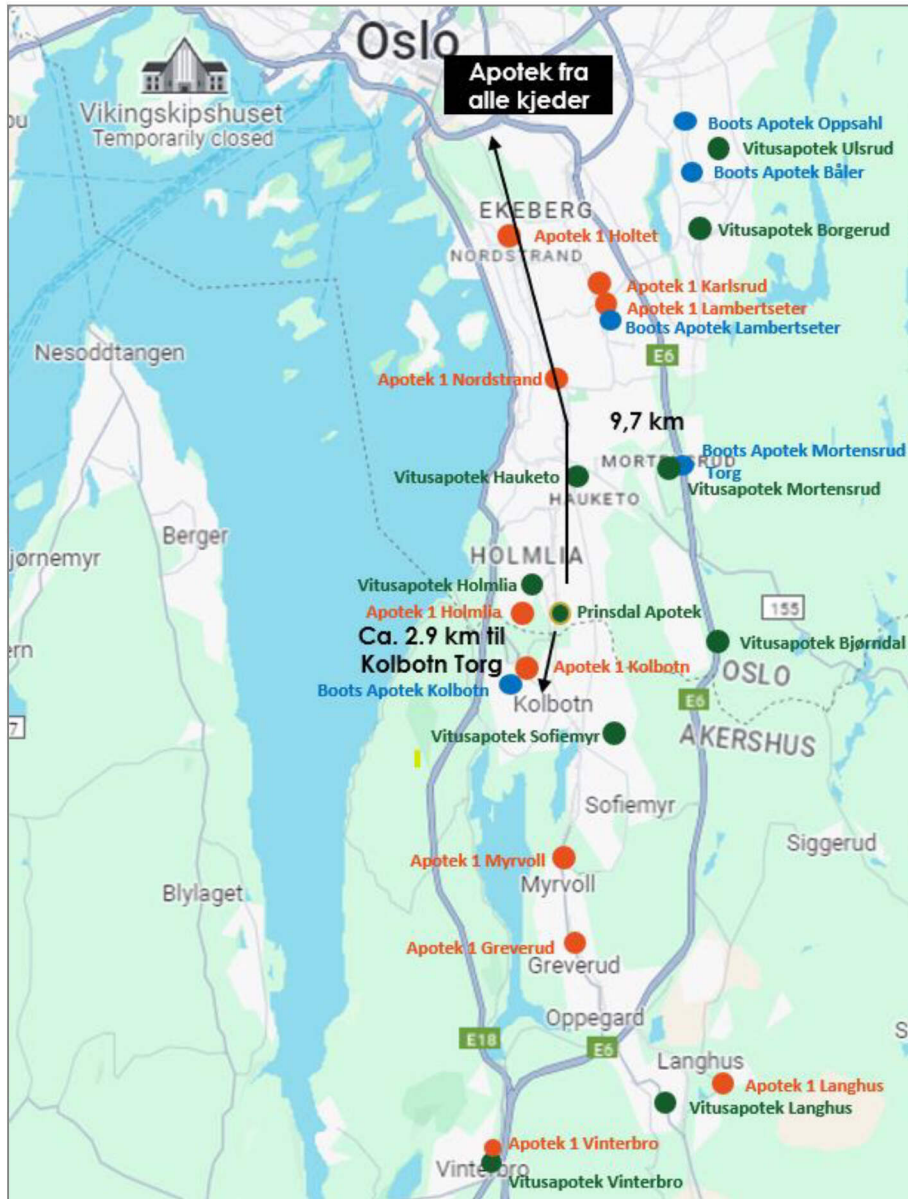
- (96) Det følger av statistikken for 2023 at nesten en tredjedel av den sysselsatte befolkningen i Asker har arbeidssted i Oslo. Til sammen arbeider nesten halvparten av den sysselsatte befolkningen i Asker i Oslo eller Bærum (hvor Sandvika storsenter ligger). Apotek i disse områdene er dermed alternativer for pendlerne som handler på vei til eller fra arbeid, eller har andre ærender i disse områdene. I Oslo finnes et stort antall apotek fra alle apotekkjedene, samt frittstående apotek.

5.3.3 Prinsdal apotek

- (97) Prinsdal apotek (i dag Vitusapotek Prinsdal) ligger i Søndre Nordstrand bydel i Oslo. Apoteket holder til i samme bygg som en dagligvarebutikk.
- (98) Et kart over den lokale konkurransesituasjonen for Prinsdal apotek er inntatt under:

²⁶ Statistisk Sentralbyrå, Pendling etter kommune (2023), https://public.tableau.com/app/profile/statistisk.sentralbyr.statistics.norway./viz/vis-pendling-etter-kommune/Pendlingsstrmmmer_Velgbostedskommune (hyperlink lastet ned 25.02.2025).

Figur 7: Prinsdal apotek - lokalmarked

- (99) Prinsdal apotek er det eneste apoteket på Prinsdal. [REDACTED] Det er sterk konkurranse fra kjedeapotek i Apotek 1 og Boots i dette lokalmarkedet, som viser at konkurransen ikke i betydelig grad vil begrenses.
- (100) Geografisk nærmeste konkurrent er Apotek 1 på lokalsenteret Holmlia Senter. Senteret ligger ca. 2,5 kilometer / 5 minutter kjøretid unna Prinsdal apotek, og har i underkant av 30 butikker og serveringssteder.

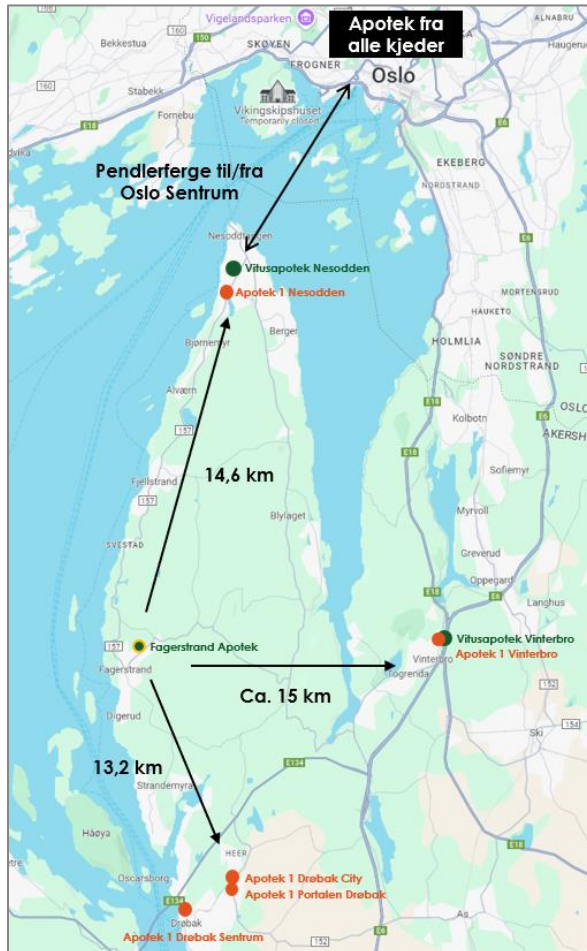
- (101) På Kolbotn, også ca. 2,9 kilometer / 5 minutter kjøretid unna Prinsdal apotek²⁷, finnes det både Apotek 1 og Boots apotek. Boots Apotek holder til på lokalsenteret Kolbotn Torg som har rundt 60 butikker og serveringssteder.
- (102) Mortensrud torg (kjøpesenter) ligger ca. 4,2 kilometer / 8 minutter kjøretid unna Prinsdal apotek.²⁸ På senteret, som har i overkant av ti butikker og serveringssteder, møter Prinsdal apotek konkurranse fra Boots apotek.
- (103) I tillegg til de nevnte apotekene finnes det en rekke apotek fra Apotek 1 og Boots apotek i alle retninger fra Prinsdal apotek, og langs hele strekningen inn mot Oslo. Oslo sentrum, som ligger ca. 9,7 kilometer / 16 minutter unna²⁹, trekker også mennesker som arbeider, handler eller utfører andre ærender i sentrum. Apotekene i og rundt Prinsdal møter derfor også konkurranse fra de andre kjedenes apotek og frittstående apotek i Oslo sentrum.
- 5.3.4 Fagerstrand apotek
- (104) Fagerstrand apotek (i dag Vitusapotek Fagerstrand) ligger på Fagerstrand på Nesodden, utenfor Oslo. Apoteket ligger i tilknytning til et legesenter og en dagligvarebutikk.
- (105) Under er et kart som viser den lokale konkurransesituasjonen for Fagerstrand apotek:

²⁷ Avstand og kjøretid fra Prinsdal apotek til Apotek 1 Kolbotn.

²⁸ Avstand og kjøretid mellom Prinsdal apotek og Boots Apotek på Mortensrud Torg.

²⁹ Avstand og kjøretid mellom Prinsdal apotek og Apotek 1 Bjørvika.

Figur 8: Fagerstrand apotek - lokalmarked

- (106) Fagerstrand apotek er det eneste apoteket på Fagerstrand. Det er mellom 13 og 15 kilometer til nærmeste konkurrerende apotek i alle retninger, og blant disse er det et flertall av apotek fra Apotek 1. I den utstrekning disse apotekene konkurrerer med Fagerstrand apotek, er konkurransen derfor ivaretatt også etter NMDs oppkjøp av apoteket.
- (107) Oslo er arbeidsplass for mange personer bosatt på Nesodden, og det går en pendlerferge mellom Nesodden og Oslo sentrum. Ifølge Statistisk Sentralbyrå pendler ca. 60 prosent av de sysselsatte i Nesodden kommune ut av kommunen, og ca. 70 prosent de som pendler ut av kommunen har arbeidssted i Oslo (statistikk per 2023).³⁰ Personer som arbeider i Oslo eller av andre grunner utfører ærender der, kan derfor også benytte seg av apotek i Oslo sentrum, og her møter Fagerstrand apotek konkurranse fra alle kjedene i tillegg til frittstående apotek.

³⁰Statistisk Sentralbyrå, Pendling etter kommune (2023), https://public.tableau.com/app/profile/statistisk.sentralbyr.statistics.norway./viz/vis-pendling-etter-kommune/Pendlingsstrmmmer_Velgbostedskommune (hyperlink lastet ned 26.02.25).

(108) [REDACTED]
 Utover Fagerstrand apotek har NMD apotek på Vinterbro og Nesodden. Disse møter umiddelbar konkurranse fra Apotek 1, og [REDACTED]

(109) På bakgrunn av gjennomgangen over vil ikke oppkjøpet av Fagerstrand apotek begrense konkurransen i lokalmarkedet.

5.3.5 Jessheim apotek og Vitusapotek Jessheim Storsenter

(110) Oppkjøpene omfatter to apotek på Jessheim, som er tettsted i Ullensaker kommune, omtrent fire mil nordøst for Oslo. En oversikt over konkurransesituasjonen på Jessheim følger under:

Figur 9: Jessheim apotek og Vitusapotek Jessheim Storsenter - lokalmarked

(111) Jessheim apotek (i dag Vitusapotek Jessheim) ligger ved en rundkjøring i Jessheim sentrum, mens Vitusapotek Jessheim Storsenter (samme navn i dag) ligger på Jessheim Storsenter.

(112) På Jessheim Storsenter, hvor det er ca. 150 butikker og serveringssteder, møter apotekene sterk konkurranse fra Boots apotek, [REDACTED]. Det er også et Apotek 1 i Jessheim sentrum (samme bygg som Coop Obs) og [REDACTED]

ett frittstående apotek i Jessheim sentrum, som [REDACTED] Apotekene som er kjøpt opp disiplineres dermed av begge de konkurrerende kjedenes apotek, og et frittstående apotek, både før og etter oppkjøpene.

(113) Ifølge Statistisk Sentralbyrå er det omtrent 50 prosent av den sysselsatte befolkningen i Ullensaker kommune som pendler (tall per 2023). Av disse er det omtrent 47 prosent som pendler til Oslo kommune og 20 prosent som pendler til Lillestrøm kommune.³¹ Langs pendlerstrekningene finnes det en rekke apoteker fra de konkurrerende kjedene som utgjør en ytterligere disiplinereffekt på apotekene på Jessheim. På jernbanestasjonen i Oslo finnes det bl.a. Boots og Apotek 1, og i og rundt Lillestrøm jernbanestasjon er det bl.a. to Apotek 1 (ved togstasjonen og bussterminalen) og konkurrerende apotek fra Boots og Apotek 1 ved Lillestrøm torv.

(114) NMD var minoritetsaksjonær i begge apotekene før oppkjøpene, og hadde [REDACTED]

5.3.6 Brumunddal apotek

(115) Brumunddal apotek (i dag Vitusapotek Brumunddal Fabrikkvegen) ligger i samme bygg som en dagligvarebutikk i Brumunddal sentrum. Brumunddal er en by i Ringsaker kommune. Et kart som viser den lokale konkurransesituasjonen for Brumunddal apotek er inntatt under:

³¹ Statistisk Sentralbyrå, Pendlingsstrømmer (2023), https://public.tableau.com/app/profile/statistisk.sentralbyr.statistics.norway./viz/vis-pendling-etter-kommune/Pendlingsstrømmer_Velgbostedskommune (hyperlink lastet ned 27.02.2025).

Figur 10: Brumunddal apotek - lokalmarked

- (116) Den geografisk nærmeste [redacted] konkurrenten til Brumunddal apotek er Apotek 1 i Brumunddal sentrum. Apotek 1 ligger på Mølla Storsenter, ca. 750 meter / 2 minutter kjøretid unna Brumunddal apotek, og NMD oppfatter Apotek 1 som størst av apotekene i byen. Mølla Storsenter har til sammen rundt 27 butikker og serveringssteder, og trekker kunder fra hele byen. Senteret opplyser selv at de hadde nesten 2 millioner besøkende innom i 2023.³² Innbyggertallet i Brumunddal er ca. 11 200 (per 2023).
- (117) Hamar og Olrud utenfor Hamar er sentrale arbeidssted for personer bosatt Brumunddal. Det er ca. 17 km / 18 minutter kjøretid fra Brumunddal apotek til Hamar³³ og ca. 11 km / 13 minutter kjøretid til Olrud³⁴. Ifølge Statistisk sentralbyrå pendler i underkant av 20 prosent av den sysselsatte befolkningen i Ringsaker kommune (Brumunddal) til Hamar kommune.³⁵ Øvrige pendlerkommuner er Lillehammer, Gjøvik og Oslo hvor det finnes mange apotek.

³² Mølla Storsenters markedsføring på Facebook, https://www.facebook.com/MollaStorsenter/photos/takk-for-bes%C3%B8keti-fjor-var-1-998-664-mennesker-innom-m%C3%B8lla-s%C3%A5-nesten-to-millione/865446032251017/?_rd=1 (hyperlink satt inn 26.02.2025).

³³ Kjøreavstand og -tid fra Brumunddal apotek til Apotek 1 på CC Hamar.

³⁴ Kjøreavstand og -tid fra Brumunddal apotek til Apotek 1 Olrud.

³⁵ Statistisk Sentralbyrå, Pendling etter kommune (2023), https://public.tableau.com/app/profile/statistisk.sentralbyr.statistics.norway./viz/vis-pendling-etter-kommune/Pendlingsstrmmmer_Velgbostedskommuneic (hyperlink lastet ned 26.02.2025).

- (118) I Hamar finnes det flere Apotek 1 og Boots apotek, som også er [REDACTED]. Dette inkluderer Apotek 1 på CC Hamar (det største kjøpesenteret med 84 butikker og serveringssteder) og Boots apotek på Maxi Storsenter (35 butikker og serveringssteder). Apotek 1 på Olrud er [REDACTED]. Som det kommer frem av oversikten og gjennomgangen er det en rekke apotek fra både Apotek 1 og Boots apotek som vil fortsette å utøve sterkt konkurransepress etter oppkjøpene. Konkurransen i lokalmarkedet er derfor ivarettatt også etter oppkjøpet av Brumunddal apotek.

5.3.7 Hurrahølet apotek

- (119) Hurrahølet apotek (i dag Vitusapotek Hurrahølet) deler bygg med en dagligvarebutikk utenfor Askim sentrum. Askim er en by i Indre Østfold kommune. Under er et kart over den lokale konkurransesituasjonen til Hurrahølet apotek:

Figur 11: Hurrahølet apotek - lokalmarked

- (120) Nærmeste apotek til Hurrahølet apotek er Boots apotek og Apotek 1, begge i Askim sentrum. Apotek 1 er lokalisert på Askimtorget kjøpesenter, med ca. 50 butikker og serveringssteder. Dette er det største kjøpesenteret i Askim. Det er ca. 2,8 kilometer / 5 minutter kjøretid fra Hurrahølet apotek til Askimtorget kjøpesenter, og enda kortere kjørevei og kjøretid til Boots apotek. Apotek 1 og Boots har de kjente og tradisjonelle apotekene i Askim, som har vært der i mange år, og som NMD oppfatter som de største apotekene. Apotekene utøver sterkt konkurransepress, også etter oppkjøpet av Hurrahølet apotek.

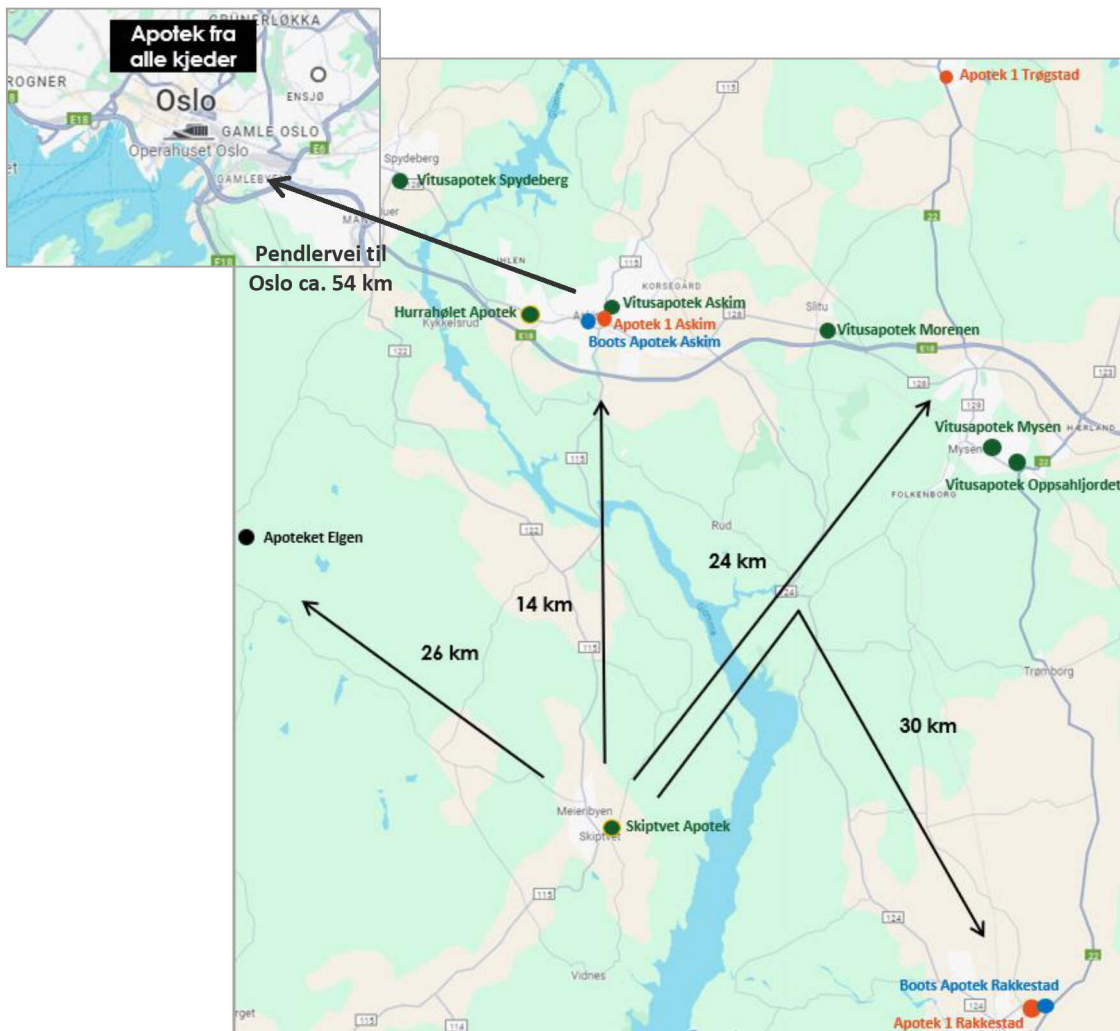
(121) NMD opplever at [redacted] mens Hurrahølet apotek i liten grad er en disiplinerende faktor for sentrumsapotekene. [redacted]

(122) Ifølge Statistisk Sentralbyrå er det omtrent 47 prosent av den sysselsatte befolkningen i Indre Østfold som pendler ut av kommunen.³⁶ Statistikken viser at omtrent 34 prosent av pendlerne pendler til Oslo, mens 18 prosent pendler til Nordre Follo. Langs pendlerstrekningene finnes det en rekke apoteker fra ulike kjeder som utøver konkurransepress på apotekene i Askim.

5.3.8 Skiptvet apotek

(123) Skiptvet apotek (i dag Vitusapotek Skiptvet) ligger på Skiptvet i Østfold. Et kart som viser konkurransesituasjonen for Skiptvet apotek er inntatt under:

Figur 12: Skiptvet apotek - lokalmarked

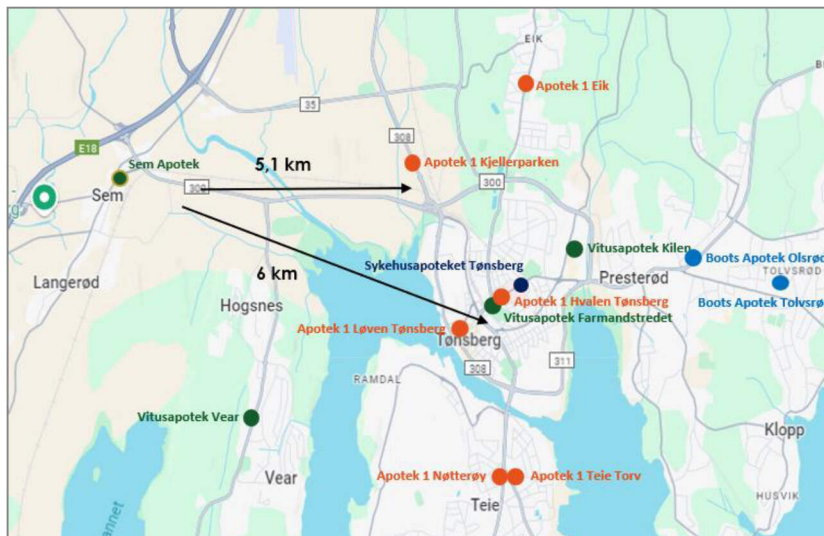
³⁶ Statistisk Sentralbyrå, Pendlingsstrømmer (2023), https://public.tableau.com/app/profile/statistisk.sentralbyr.statistics.norway./viz/vis-pendling-etter-kommune/Pendlingsstrømmer_Velgbostedskommune (hyperlink lastet ned 27.02.2025).

- (124) Som det kommer frem av oversikten er Skiptvet apotek det eneste apoteket i kommunen. Det er lang kjøreavstand til nærmeste konkurrent, og konkurrenten vil uansett utøve det samme konkurransepresset på Skiptvet apotek som før oppkjøpet.
- (125) Det er ca. 14 kilometer / 15 minutter kjøretid til nærmeste handelssenter, Askim. I Askim er det flere apotek, blant annet Boots apotek og Apotek 1 på Askimtorget kjøpesenter, jf. punkt 5.3.7 over. I den utstrekning disse apotekene konkurrerer med Skiptvet apotek, er konkurransen derfor ivaretatt også etter NMDs oppkjøp av apoteket.
- (126) [REDACTED] men Boots apotek og Apotek 1 i Askim sentrum kan tiltrekke seg kunder fra Skiptvet apotek. Konkurransesituasjonen i Askim sentrum er behandlet i punkt 5.3.7 over.

5.3.9 Sem apotek

- (127) Sem apotek (i dag Vitusapotek Sem) ligger i Semsbyen, som er et tettsted i Tønsberg kommune. Apoteket deler lokaler med en dagligvarebutikk. Under er en kartoversikt som viser konkurransesituasjonen for Sem apotek:

Figur 13: Sem apotek - lokalmarked

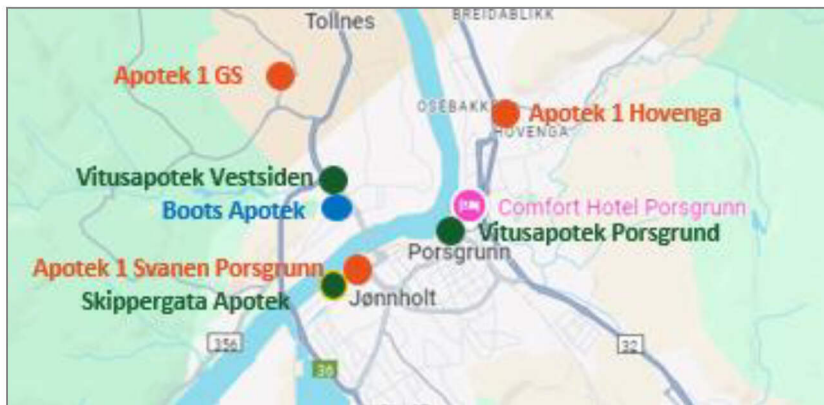
- (128) Det er ingen apotek i umiddelbar nærhet til Sem apotek. Apotek 1 er geografisk nærmeste konkurrent med ett apotek i Kjellerparken, ca. 5.1 kilometer / 7 minutter kjøretid unna. Alternativet til Apotek 1 i Kjellerparken er Tønsberg sentrum, som ligger ca. 6 kilometer / 9 minutter kjøretid unna, og hvor det er to Apotek 1 som vil fortsette å utøve konkurransepress mot NMDs kjedeapotek, i tillegg til ett sykehusapotek. I Tønsberg sentrum er det ett Vitusapotek. Både Apotek 1 og Vitusapotek er lokalisert på kjøpesenteret Alti Farmandstredet med ca. 80 butikker og serveringssteder.
- (129) Sem apoteks viktigste konkurrenter i dette lokalmarkedet er [REDACTED]

NMDs øvrige apotek i Tønsberg møter konkurranse

5.3.10 Skippergata apotek

- (130) Skippergata apotek (i dag Vitusapotek Skippergata) ligger i Porsgrunn, som er en by i Grenland i Telemark. Skippergata apotek deler lokaler med en dagligvarebutikk og dyrebutikk i sentrum. Et kart som viser konkurransesituasjonen for Skippergata apotek følger under:

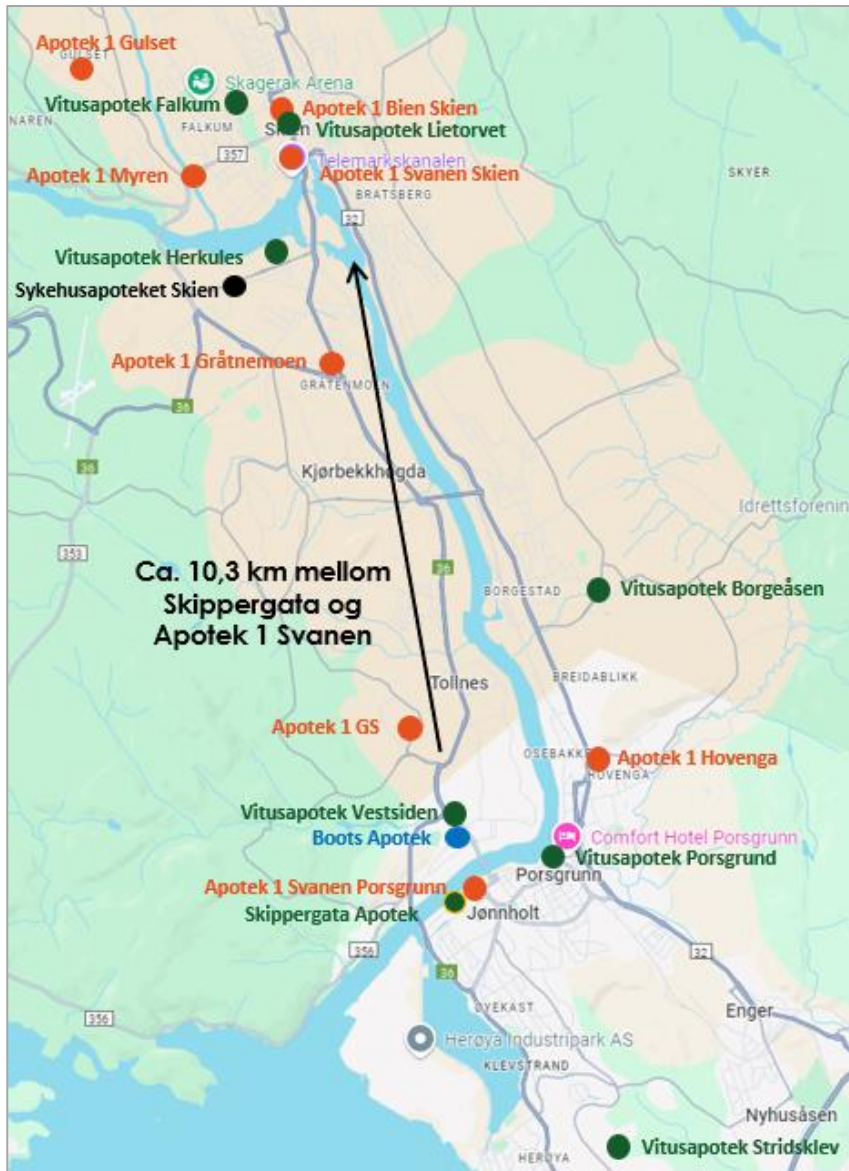
Figur 14: Skippergata apotek - lokalmarked

- (131) Skippergata apotek møter umiddelbar konkurranse fra Apotek 1 Svanen på Down Town kjøpesenter, som ligger ca. 300 meter unna Skippergata apotek. Kjøpesenteret er det største i Porsgrunn, med ca. 60 butikker og serveringssteder, og trekker kunder fra hele byen. I nærområdet er det også Boots apotek, i tillegg til Apotek 1 og Vitusapotek.

- (132) Porsgrunn og Skien tilhører det samme handelsområdet, og dels også samme arbeidsmarked.³⁷

Figur 15: Porsgrunn - Skien

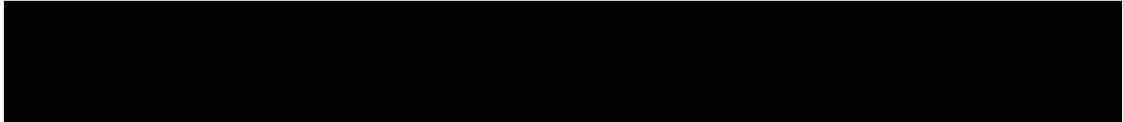

- (133) Den sysselsatte andelen av befolkningen i henholdsvis Porsgrunn og Skien kommune pendler i størst grad mellom disse kommunene (sammenliknet med andre kommuner). Ifølge Statistisk sentralbyrå er det ca. 30 prosent av den sysselsatte befolkningen i Porsgrunn

³⁷ Det skal blant annet etableres knutepunkter i Porsgrunn og Skien som inngår i en felles Bystrategi «Grenland 2024-2025», https://bypakka.no/wp-content/uploads/2024/05/Bystrategi-Grenland-2024-2035_mai-2024.pdf (hyperlink lastet ned 26.02.2025). I tillegg ble det etablert direkte rute mellom Porsgrunn Øst og Gulset i 2022, delvis etter etterspørsel fra jobbreisende, <https://www.farte.no/artikler/p10/> (hyperlink lastet ned 26.02.2025).

kommune som pendler til Skien kommune for arbeid (per 2023).³⁸ Andelen sysselsatte som pendler fra Skien kommune til Porsgrunn kommune er ca. 20 prosent (per 2023).³⁹ Det er kort vei mellom byene, og mellom og i disse byene finnes det apotek fra alle kjedene (flestepart Apotek 1), som vil fortsette å disiplinere etter oppkjøpet av Skippergata apotek. Det er derfor ikke grunn til bekymring for konkurransen i et lokalmarked med utgangspunkt i dette apoteket.

(134)

5.3.11 Åsen apotek

(135) Åsen apotek (i dag Vitusapotek Åsen) ligger i tilknytning til en dagligvarebutikk utenfor Kongsberg sentrum. Et kart som viser den lokale konkurransesituasjonen til Åsen apotek er inntatt under:

Figur 16: Åsen apotek - lokalmarked

³⁸ Statistisk Sentralbyrå, Pendling etter kommune (2023), https://public.tableau.com/app/profile/statistisk.sentralbyr.statistics.norway./viz/vis-pendling-etter-kommune/Pendlingsstrmmer_Velgbostedskommune (hyperlink lastet ned 26.02.2025).

³⁹ Statistisk Sentralbyrå, Pendling etter kommune (2023), https://public.tableau.com/app/profile/statistisk.sentralbyr.statistics.norway./viz/vis-pendling-etter-kommune/Pendlingsstrmmer_Velgbostedskommune (hyperlink lastet ned 26.02.2025).

- (136) Det er ingen apotek i umiddelbar geografisk nærhet til Åsen apotek. Det nærmeste apoteket er Apotek 1 Mynten, som ligger ca. 4 km / 6 minutter kjøretid unna Åsen apotek. Apotek 1 Mynten er lokalisert i en handlegate med blant annet Vinmonopol.
- (137) Nærmeste større handelssenter er Kongsberg sentrum, hvor både Apotek 1 og Boots har apotek på Stortorvet Senter med ca. 55 butikker og serveringssteder. Det er ca. 4 km / 6 minutter kjøretid fra Åsen apotek også til Stortorvet senter.
- (138) [REDACTED]
- (139) Gjennomgangen over viser at NMDs kjedeapotek fortsatt vil møte sterk konkurranse, og det er derfor ikke grunn til bekymring for konkurransen i dette lokalmarkedet.

5.4 Viktigste kunder, konkurrenter og leverandører

5.4.1 Kunder

- (140) De fleste kunder i apotek er enkeltkunder hvor ingen er spesielt viktige.
- (141) NMD nasjonalt har noen institusjonelle og/eller profesjonelle kunder som kan anses som viktige fordi de handler for større volumer/verdier enn andre gjennom apotek. NMD har for eksempel avtale om utlevering av multidose og legemidler til kommuner gjennom Storby 2-avtalen (tildelt etter anbudskonkurranse hvor enkeltapotek som de elleve apotekene ikke deltar) eller med private aktører, som f.eks. [REDACTED]

5.4.2 Konkurrenter

- (142) De viktigste konkurrentene til NMD i det nasjonale detaljistmarkedet er Apotek 1 Gruppen og Alliance Healthcare. Det er også disse aktørenes kjedeapotek som utgjør de viktigste konkurrentene i de lokale markedene. Hvilke apotek som konkret utøver det viktigste konkurransepresset følger av kartoversiktene og gjennomgangen i punkt 5.3 over.

5.4.3 Leverandører

- (143) NMDs viktigste leverandører nasjonalt er følgende: [REDACTED]
- (144) NMD og de elleve apotekenes viktigste leverandører lokalt er (foruten NMD for de elleve apotekene) typisk leverandører av lokaler, renholdstjenester, strøm mv. Etter avtale med Konkurransetilsynet oppgis mer informasjon om leverandører for enkeltapotek på forespørsel.⁴⁰

5.5 Etableringsmuligheter

- (145) Apoteklovutvalget peker i sin utredning fra 2023⁴¹ på en kraftig økning i antall apotek de siste tiårene. Per januar 2001 var det 397 apotek i Norge. Antallet var 768 i 2015, og per

⁴⁰ Telefonsamtale mellom BAHR v/Annette Greve og Konkurransetilsynet v/Per-Martin Høyland Jenssen tirsdag 4. mars 2025.

⁴¹ NOU 2023:2 *Fremtidens apotek - fleksibelt og forsvarlig*.

februar 2025 finnes det 1 055 apotek. Økningen i årene etter 2001 kan dels forklares med dereguleringen av apoteksektoren samme år, som fjernet taket på hvor mange som kan drive apotekvirksomhet, og som gjorde det enklere å få konsesjon for apotek. At antallet apotek har fortsatt å øke siden da, viser at det er gode muligheter for etablering.

- (146) Den som ønsker å etablere apotek må forholde seg til regulatoriske krav. Blant annet må det tildeles apotekkonsesjon og driftskonsesjon. Apotekkonsesjonen gir tillatelse til å eie et apotek, mens driftskonsesjonen krever at apoteket har en driftsansvarlig farmasøyt som oppfyller lovbestemte krav. Apoteket må også driftes i henhold til regelverk for apotekvirksomhet.
- (147) Den som ønsker å etablere apotek vil også ha behov for tilgang til kapital, egnede lokaler og kvalifisert personell (farmasøyter), samt avtale med grossist(er) for innkjøp av legemidler og handelsvarer. Som beskrevet tidligere, har grossistene leveringsplikt på legemidler.
- (148) De fleste apotek i Norge er tilknyttet en kjede, jf. oversikten i punkt 4.2 over. Det er imidlertid også mulig å etablere seg som frittstående apotek, altså uten kjedetilknypning. Frittstående apotek kan delta i organiserte innkjøpssamarbeid (f.eks. Apotekergruppen), og derigjennom sikre seg gunstige betingelser ved innkjøp av apotekvarer.
- (149) Det er også mulig å etablere apotek på internett. I Norge er det krav om at nettapotek har minst ett fysisk apotek der kunder kan få veiledning og få utlevert apotekvarer som ikke kan sendes i posten. Etablering av nettapotek innebærer derfor også at det samtidig må etableres minst et fysisk apotek. Apoteklovutvalget har pekt på at konkurransen mellom fysiske apotek og apotek på internett er ventet å øke i årene som kommer, noe som indikerer nyetablering.
- (150) At det åpner stadig nye apotek tilsier at etableringshindringene ikke er betydelige, og at det er gode etableringsmuligheter. Punktene over gjelder for detaljistmarkedet generelt, og NMD kan ikke se at det er spesielle forhold i lokalmarkedene for de elleve apotekene som tilsier at etablering er mer eller mindre krevende i disse markedene.

6. Vertikal overlapp mellom virksomhetene i grossist- og detaljistmarkedet

- (151) NMD har virksomhet innen grossisthandel med apotekvarer, og leverer blant annet til de elleve målselskapene som konkurrerer i markedet for detaljhandel med apotekvarer. Oppkjøpene gir opphav til vertikalt overlappende og potensielt også berørte markeder etter konkurranseloven § 18a.

6.1 Markedsavgrensning

6.1.1 Grossisthandel med apotekvarer

- (152) NMD mener det for denne meldingen kan avgrenses et marked for grossisthandel med apotekvarer. Som tidligere beskrevet leverer grossistene et bredt sortiment av apotekvarer, både legemidler og handelsvarer, til apotek.
- (153) Grossistene leverer nesten utelukkende til egne kjedeapotek, og for alle praktiske formål består markedet derfor av eneleverandørforhold. Grossistene har imidlertid plikt til å levere legemidler også til øvrige apotek, som er årsaken til at grossistene kan sies å operere i et

eget marked for grossisthandel til apotek. Det er også stor konkurranse mellom grossistene om levering av legemidler til det offentlige og private aktører som ikke er apotek.

- (154) I tillegg til apotekvarer leverer NMD og Apotek 1 Gruppen kjedetjenester til apotek som ikke er egeneide, men tilknyttet apotekkonsepter gjennom franchise- eller samarbeidsavtaler. NMDs tilbud av slike tjenester er beskrevet i punkt 3.1.3 ovenfor. Alliance Healthcare leverer også noen tjenester etter en partnerskapsavtale med Apotekergruppen, som ifølge gruppens hjemmeside består av 25 apotek.⁴²
- (155) NMD mener det for denne meldingen ikke er nødvendig å ta stilling til om grossistmarkedet skal segmenteres etter type grossist (fullsortiment v. nisjegrossist) eller type apotekvarer (reseptpliktige legemidler v. reseptfrie legemidler v. handelsvarer). Gjennomgangen i punkt 6.2 nedenfor viser at oppkjøpene av de elleve apotekene, uavhengig av produktsmarkedsavgrensning, ikke vil gi grunn til bekymring for konkurransen.
- (156) NMD og de andre grossistene leverer til hele landet, og verken for legemidler eller handelsvarer justerer NMD handelsvilkårene etter den geografiske beliggenheten til apotekene. Grossistene har også en plikt til å levere legemidler til apotek uavhengig av hvor disse befinner seg i landet. NMD mener derfor den geografiske utstrekningen av markedet er nasjonal.

6.1.2 Detaljhandel med apotekvarer

- (157) Markedet for detaljhandel med apotekvarer er beskrevet i punkt 5.1.1 ovenfor. NMD har virksomhet i et nasjonalt marked for detaljhandel med apotekvarer, mens både NMD og de elleve apotekene er til stede i lokale markeder som gjennomgått i punkt 5.3.

6.2 Ingen konkurransebegrensende virkninger på grossist- eller detaljistnivå

6.2.1 Grossistnivå

- (158) Som beskrevet i punkt 4.2.1, består grossistleddet i hovedsak av Apotek 1 Gruppen, Alliance Healthcare og NMD. NMD har ikke kjennskap til tall som sier noe om grossistenes totalomsetning fra salg til apotek, og dermed hvor stor andel NMD eller de andre apotekgrossistene har av totalomsetningen.
- (159) Dersom det tas utgangspunkt i at grossistene har markedsandel tilsvarende andelen kjedeapotek (egeneide og franchisetakere) nedstrøms, står Apotek 1 Gruppen for 43 prosent, NMD for 36 prosent og Alliance Healthcare for 14 prosent (19,9 prosent dersom sykehusapotekene og Apotekergruppen medregnes⁴³) av grossistmarkedet for salg til apotek. Dette er et upresist markedsandelstemat, men sier noe om den relative størrelsen til aktørene som grossist for apotek.

⁴² Se beskrivelse på Apotekergruppens hjemmeside: <https://apotekergruppen.no/grossist.html> (hyperlink lastet ned 05.08.2025).

⁴³ Alliance Healthcare er grossist for sykehusapotekene og apotekene i Apotekergruppen.

- (160) NMD har tilgang til data fra IQVIA⁴⁴ som viser grossistenes andel av totalsalget av legemidler og handelsvarer i Norge, altså til mer enn bare apotek, målt etter volum (antall enheter). Data for 2024 gir følgende totalvolum og andeler for hver av de tre apotekgrossistene:

Tabell 2: IQVIA andel enheter (2024)

- (161) Tabellen viser at [redacted] er største grossist, også målt etter volum, med [redacted] av markedet.
- (162) Statistikken i tabell 2 inkluderer volum av [redacted]. NMD mener likevel statistikken gir en indikasjon på de ulike aktørenes størrelse som grossist. På bakgrunn av statistikken kan det ikke utelukkes at NMD har markedsandeler som gir opphav til vertikalt berørte markeder.

⁴⁴ IQVIA (se www.iqvia.com) produserer statistikk og analyse bl.a. til apotekbransjen.

- (163) Det relevante spørsmålet for de vertikalt overlappende markedene er først og fremst om oppkjøpene har utestengende virkninger for NMDs konkurrenter på grossistnivå. Uavhengig av eksakte markedsandelstall, vil ikke oppkjøpene påvirke NMDs konkurrenter på grossistnivå, av flere grunner.
- (164) For det første vises det til at apotekene allerede var tilknyttet NMDs kjedekonsepter før oppkjøpene, og handlet sine apotekvarer fra NMD som grossist. Apotekene har ikke vært et tilgjengelig kundegrunnlag for de andre grossistene før oppkjøpene, og dette endres heller ikke med oppkjøpene. Grossistenes muligheter til å konkurrere påvirkes dermed ikke av oppkjøpene.
- (165) Uansett, og i tillegg til det ovenfor nevnte, representerer de elleve apotekene en svært begrenset del av kundegrunnlaget i grossistmarkedet. Som beskrevet tidligere stod de elleve apotekene for omtrent [REDACTED] prosent av totalomsetningen i apotekmarkedet i 2024. Formodentlig, vil de elleve apotekenes andel av innkjøpet av apotekvarer fra grossist være tilsvarende begrenset, og apotekene utgjør dermed en ubetydelig del av kundegrunnlaget.
- (166) Virkningen av oppkjøpene, om noen, vil være at NMD styrkes i konkurransen mot [REDACTED] grossisten i markedet.
- (167) NMD vil også vise til at grossistvirksomheten ikke bare knytter seg til levering til apotek. Kundegrunnlaget til grossistene er større, da det også inkluderer eksport eller avtaler med offentlig eller andre private aktører. Dette betyr at de elleve apotekene i praksis er av enda mindre betydning for muligheten til å konkurrere på grossistnivå.
- (168) På bakgrunn av poengene over gir ikke oppkjøpene grunn til bekymring for konkurransen på grossistleddet.

6.2.2 Detaljistnivå

- (169) Oppkjøpene vil heller ikke få utestengende virkninger for andre apotek på detaljistleddet. Ettersom NMD før oppkjøpene solgte apotekvarer til de elleve apotekene, vil tilgangen til apotekvarer fra grossister forbli uendret for andre apotek. For legemidler som NMD fører vil NMD dessuten ha en plikt til å levere til alle apotek, uavhengig av kjedetilknypning.

6.3 Viktigste kunder, konkurrenter og leverandører

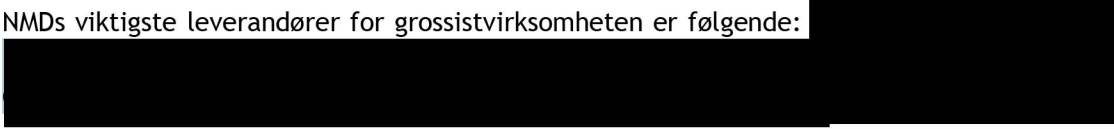
6.3.1 Grossistmarkedet

- (170) NMDs viktigste kunder i et grossistmarked for levering av apotekvarer er apotek tilknyttet NMDs kjedekonsepter. Flere apotek har samme majoritetseier, og disse kjøper inn varer for apotekene i sin gruppe. NMD vurderer at følgende utgjør de fem viktigste kundegruppene:

[REDACTED]

- (171) NMDs viktigste konkurrenter i grossistmarkedet er de to andre apotekgrossistene, Apotek 1 Gruppen og Alliance Healthcare. Det finnes i tillegg flere nisjegrossister, hvor NMD vurderer at [REDACTED] kan være viktige.

- (172) NMDs viktigste leverandører for grossistvirksomheten er følgende:

6.3.2 Detaljistmarkedet

- (173) NMD og de elleve apotekenes viktigste kunder, konkurrenter og leverandører i detaljistmarkedet følger av punkt 5.4 over.

6.4 Etableringsmuligheter

- (174) Etableringsbarrierene i grossistmarkedet er etter NMDs vurdering betydelige, og stiller blant annet krav til et effektivt logistikk- og distribusjonsnettverk for å sikre innkjøp, oppbevaring og utlevering av apotekvarer. Utgangspunktet i dag er at det er fri etablering av grossistvirksomhet. Det er imidlertid regulatoriske krav som gjelder for grossistvirksomheten, blant annet krav om tillatelse og om leveringsplikt til apotek.⁴⁵ For å kunne etablere et effektivt distribusjonsnettverk kreves det derfor kapital, kompetanse og infrastruktur.

- (175) Etableringsmulighetene for legemiddelgrossister ble forenklet etter at fullsortimentskravet, som påla grossistene å føre det utvalget av legemidler som etterspørres i det norske markedet, ble fjernet i 2015. Siden 2015 er det imidlertid ingen grossister med bredt utvalg av apotekvarer som har etablert seg i Norge.

- (176) Den teknologiske utviklingen kan bidra til å lette etableringsmulighetene for grossister fremover. Innføring av ny teknologi kan blant annet bidra til å effektivisere distribusjonssystemene og sørge for bedre oppgavefordeling mellom fagkyndig og ikke-fagkyndig personell. På sikt kan det tenkes at disse fremstegene vil medføre at man har mindre behov for fagkyndig personell, som kan gjøre det mindre kostnadsfullt å etablere seg.

7. Effektivitetsgevinster

- (177) Oppkjøpene er forventet å gi effektivitetsgevinster i form av mer effektiv drift og reduserte kostnader. Når apotekene utgjør en integrert del av NMD, vil driften av apoteket strømlinjeformes mot andre egeneide apotek i kjeden. Veien fra driftsbeslutning sentralt i NMD til utførelse lokalt i apoteket, vil bli mer sømløs. Samtidig får NMD reduserte kostnader, for eksempel knyttet til lønn og revisjon. Ettersom oppkjøpene ikke i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse, har ikke NMD utarbeidet detaljerte beregninger av effektivitetsgevinster som følge av oppkjøpene. NMD vil kunne komme tilbake til dette dersom det blir nødvendig for tilsynets saksbehandling.

8. Offentlighet

- (178) Meldingen inneholder forretningshemmeligheter som skal unntas offentlighet etter offentleglova § 13, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.

⁴⁵ Dette følger av forskrift om legemiddelgrossister § 4.

- (179) Forretningshemmeligheter er markert med blå bakgrunn. I tillegg er det figurer, tabeller og vedlegg som inneholder forretningshemmeligheter. Begrunnelse for markering av forretningshemmeligheter og unntak for offentlighet er vedlagt.

Vedlegg 8 Begrunnelse for unntak fra offentlighet

- (180) Denne meldingen unntatt de markerte opplysningene, samt figurer, tabeller og vedlegg som angitt i vedlegg 8, utgjør forslag til offentlig versjon.

* * *

Med vennlig hilsen,
Advokatfirmaet BAHR

DocuSigned by:
Annette Greve
1B596F18C7324A9...

Annette Greve
Advokat